II

(Neleģislatīvi akti)

LĒMUMI

KOMISIJAS LĒMUMS (ES) 2017/501

(2015. gada 12. jūnijs)

par tarifiem, kurus Rumānijas uzņēmums *Hidroelectrica* piemēroja *S.C. ArcelorMittal Galaţi, S.C. Alro S.A., S.C. Alpiq RomEnergie S.R.L., S.C. Alpiq RomIndustries S.R.L., S.C. Energy Financing Team Romania S.R.L. (EFT), S.C. Electrica S.A., S.C. Electromagnetica S.A., S.C. Energy Holding S.R.L., S.C. EURO-PEC S.A., S.C. Luxten-Lighting Group S.A., S.C. Electrocarbon S.A. Slatina* un *S.C. ELSID Titu S.A.* – SA.33623 (2012/C), SA.33624 (2012/C), SA.33451 (2012/C) un SA.33581 (2012/C)

(izziņots ar dokumenta numuru C(2015) 3919)

(Autentisks ir tikai teksts rumāņu valodā)

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 108. panta 2. punkta pirmo daļu,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Ekonomikas zonu un jo īpaši tā 62. panta 1. punkta a) apakšpunktu,

ņemot vērā lēmumus, ar ko Komisija uzsāka Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punktā paredzēto procedūru attiecībā uz atbalstu SA.33623 (12/C, ex 11/NN) ([1]), SA.33624 (2012/C, ex 2011/CP) ([2]), SA.33451 (2012/C, ex 2012/NN) ([3]) un SA. 33581 (2012/C) ([4]),

aicinājusi ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes saskaņā ar minētajiem noteikumiem un ņemot vērā to iesniegtās piezīmes,

tā kā:

1. PROCEDŪRA

(1) Komisija 2011. gada 28. janvārī un 2011. gada 2. augustā saņēma trīs sūdzības no ieguldījumu fonda *SS.C. FP Proprietatea S.A.* (“*FP*” jeb “sūdzības iesniedzējs”) saistībā ar elektroenerģiju, ko *S.C. Hidroelectrica S.A.* (“*Hidroelectrica*”) pārdeva vairākiem pircējiem par cenu, kas, iespējams, bija zemāka par tirgus līmeni.

(2) Komisija 2012. gada 25. aprīlī informēja Rumāniju par savu lēmumu uzsākt Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 108. panta 2. punktā ([5]) paredzēto procedūru par iespējamiem valsts atbalsta pasākumiem, turpmāk kopīgi – “lēmumi par procedūras uzsākšanu”:

— SA.33623 par *S.C. ArcelorMittal Galaţi S.A.* (“*ArcelorMittal*”),

— SA.33624 par *S.C. Alro S.A.* (“*Alro*”),

([1]) Komisijas 2012. gada 25. aprīļa Lēmums C(2012) 2516 *final* par lietu SA.33623. (OV C 189, 29.6.2012., 3. lpp.).
([2]) Komisijas 2012. gada 25. aprīļa Lēmums C(2012) 2517 *final* par lietu SA.33624. (OV C 268, 5.9.2012., 21. lpp.).
([3]) Komisijas 2012. gada 25. aprīļa Lēmums C(2012) 2542 *final* par lietu SA.33451. (OV C 395, 20.12.2012., 5. lpp.).
([4]) Komisijas 2012. gada 25. aprīļa Lēmums C(2012) 2556 *final* par lietu SA.33581. (OV C 395, 20.12.2012., 34. lpp.).
([5]) OV L 115, 9.5.2008., 92. lpp.

— SA.33451 par *S.C. Alpiq RomEnergie S.R.L.* (“*S.C. Alpiq RomEnergie*”), *S.C. Alpiq RomIndustries S.R.L.* (“*Alpiq RomIndustries*”), *S.C. Energy Financing Team Romania S.R.L.* (“*EFT*”), *S.C. Electromagnetica S.A.* (“*Electromagnetica*”), *S.C. Energy Holding S.R.L.* (“*Energy Holding*”), *S.C. Euro-Pec S.A.* (“*Euro-Pec*”), *S.C. Electrica S.A.* (“*Electrica*”) un *S.C. Luxten-Lighting Group S.A* (“*Luxten-Lighting*”); turpmāk kopīgi – “elektroenerģijas tirgotāji”,

— kā arī SA 33581 par *S.C. Electrocarbon S.A. Slatina* (“*Electrocarbon*”) un *S.C. ELSID Titu S.A.* (“*Elsid*”), turpmāk – “elektrodu ražotāji”.

(3) Lēmumi par procedūras uzsākšanu tika publicēti *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* ([6]). Komisija aicināja Rumānijas iestādes un ieinteresētās personas iesniegt savas piezīmes.

(4) Rumānijas iestādes 2012. gada 23. jūlijā iesniedza Komisijai savas piezīmes attiecībā uz lēmumiem par procedūras uzsākšanu.

(5) Komisija saņēma 11 ([7]) ieinteresēto personu piezīmes, proti:

— lietā SA.33623 – 2012. gada 30. jūlijā un 2012. gada 2. augustā no *ArcelorMittal*. Komisija 2012. gada 5. decembrī ieinteresēto personu piezīmes pārsūtīja Rumānijas iestādēm,

— lietā SA.33624 – 2012. gada 3. oktobrī, 2012. gada 28. novembrī un 2013. gada 12. aprīlī no *Alro* un 2013. gada 30. maijā un 2012. gada 5. oktobrī no konkurenta. Komisija 2012. gada 13. novembrī ieinteresēto personu piezīmes pārsūtīja Rumānijas iestādēm,

— lietā SA.33451 – 2012. gada 1. augustā un 2013. gada 20. janvārī no *Alpiq RomEnergie* un *Alpiq RomIndustries*, 2013. gada 4. februārī no *EFT*, 2013. gada 18. un 21. janvārī no *Energy Holding* un 2013. gada 22. janvārī no *Electromagnetica*. Komisija 2013. gada 13. februārī ieinteresēto personu piezīmes pārsūtīja Rumānijas iestādēm,

— lietā SA.33581 – 2012. gada 18. maijā un 2013. gada 18. janvārī no *Electrocarbon* un *Elsid*. Komisija 2013. gada 13. februārī ieinteresēto personu piezīmes pārsūtīja Rumānijas iestādēm.

(6) Rumānijas iestādes uz ieinteresēto personu piezīmēm lietā SA.33624 atbildēja 2013. gada 15. janvārī, bet lietās SA.33451 un SA.33581 – 2013. gada 24. martā.

(7) Komisija Rumānijas iestādēm lūdza šādu papildu informāciju:

— lietā SA.33623 (*ArcelorMittal*) – vēstulēs 2012. gada 30. oktobrī, 2013. gada 15. aprīlī un 2013. gada 29. jūlijā,

— lietā SA.33624 (*Alro*) – vēstulēs 2012. gada 22. maijā, 2012. gada 30. oktobrī un 2013. gada 15. aprīlī,

— lietās SA.33451 un SA.33581 (elektroenerģijas tirgotāji un elektrodu ražotāji) – vēstulēs 2014. gada 6. augustā un 2014. gada 25. septembrī,

— visās četrās lietās – 2013. gada 29. jūlijā un 2014. gada 21. februārī.

(8) Rumānijas iestādes sniedza šādu papildu informāciju:

— lietā SA.33623 (*ArcelorMittal*) – 2012. gada 30. novembrī, 2013. gada 3. un 10. jūnijā, 2013. gada 16. jūlijā, 2013. gada 11. septembrī, 2013. gada 18. decembrī, 2014. gada 20. martā, 2014. gada 24. martā un 2014. gada 14. maijā,

— lietā SA.33624 (*Alro*) – 2012. gada 19. jūnijā, 2012. gada 23. jūlijā, 2012. gada 30. novembrī, 2013. gada 15. janvārī, 2013. gada 3. jūnijā, 2013. gada 11. septembrī, 2013. gada 18. decembrī, 2014. gada 24. martā un 2014. gada 14. maijā,

— lietās SA.33451 un SA.33581 (elektroenerģijas tirgotāji un elektrodu ražotāji) – 2013. gada 11. septembrī, 2014. gada 24. martā, 2014. gada 14. maijā, 2014. gada 3. septembrī un 2014. gada 10. oktobrī.

(9) Komisija 2014. gada 11. martā lūdza *Energy Holding* sniegt papildu paskaidrojumus par tā piezīmēm lietā SA.33451 (elektroenerģijas tirgotāji). *Energy Holding* atbildēja 2014. gada 8. maijā.

([6]) Lieta SA.33623 (OV C 189, 29.6.2012., 3. lpp.), lieta SA.33624 (OV C 268, 5.9.2012., 21. lpp.), lieta SA.33451 (OV C 395, 20.12.2012., 5. lpp.) un lieta SA.33581 (OV C 395, 20.12.2012., 34. lpp.).

([7]) Tostarp sākotnējos apsvērumus, ko *Luxten-Lighting* un *Euro-Pec* iesniedza pirms aicinājuma sniegt piezīmes attiecībā uz lēmumu par procedūras uzsākšanu publicēšanas: *Luxten-Lighting* – 2012. gada 14. augustā, bet *Euro-Pec* – 2012. gada 13. augustā.

(10) Komisija saņēma arī šādu informāciju, ko sūtīja ieinteresētās personas:

— lietā SA.33623 (*ArcelorMittal*) – e-pasta vēstulēs 2012. gada 30. jūlijā un 2. augustā,

— lietā SA.33624 (*Alro*) – vēstulēs 2013. gada 30. maijā, 28. jūnijā un 2. jūlijā un 2014. gada 21. martā,

— lietā SA.33451 (elektroenerģijas tirgotāji) – vēstulēs 2013. gada 18. un 19. novembrī, 2014. gada 16. un 18. jūnijā un 2014. gada 25. jūlijā un 25. novembrī,

— lietā SA.33581 (elektrodu ražotāji) – faksā un e-pasta vēstulē 2013. gada 18. janvārī.

2. **IESPĒJAMO ATBALSTA PASĀKUMU APRAKSTS**

(11) Šajā iedaļā aprakstītas līgumslēdzējas puses (t. i., *Hidroelectrica* un iespējamie atbalsta saņēmēji) un elektroenerģijas pārdošanas līgumi Rumānijas elektroenerģijas tirgū.

2.1. **Līgumslēdzējas puses**

2.1.1. *Hidroelectrica*

(12) *Hidroelectrica* tika izveidots 2000. gadā, kad Rumānijas valdība izveidoja četrus neatkarīgus, valstij pilnīgi piederošus uzņēmumus. *Hidroelectrica* darbību reglamentē parastās uzņēmējdarbības tiesības. Tā akciju kapitāla turētājs ir Rumānijas valsts, proti, Ekonomikas un tirdzniecības ministrija, (80,056 %) un sūdzības iesniedzējs (19,943 %). Rumānijas valsts piedalās *Hidroelectrica* kapitāla daļu turētāju sapulcēs un ieceļ *Hidroelectrica* Direktoru padomes locekļus. Jāpiebilst, ka *Hidroelectrica* Direktoru padomes locekļi var šos pienākumus apvienot ar amatiem valdībā ([8]).

(13) *Hidroelectrica* ir lielākais elektroenerģijas ražotājs Rumānijā, un parastā hidroloģiskajā gadā tas saražo aptuveni 17,5 TWh. *Hidroelectrica* ražo elektroenerģiju, izmantojot dambjus un caurteces hidroelektrostacijas. Tomēr šāda ražošana ir ļoti nepastāvīga un atkarīga no hidroloģiskajiem apstākļiem: *Hidroelectrica* 2004. gadā saražoja 17,6 TWh, bet 2009. gadā – 16,4 TWh un 2010. gadā – 21,3 TWh. *Hidroelectrica* 2013. gadā aizņēma 28,24 % tirgus, apsteidzot *Complexul Energetic Oltenia*, kas ražo elektroenerģiju, izmantojot termoelektroenerģiju un ogles, un kas aizņēma 20,83 % tirgus, un *Nuclearelectrica*, kas aizņēma 20,65 % tirgus. *Complexul Energetic Oltenia* un *Nuclearelectrica* ir valstij piederoši uzņēmumi.

(14) *Hidroelectrica* izmaksu struktūrai ir raksturīgas augstas fiksētās izmaksas (saistībā ar dambju un inženiertehnisko būvdarbu amortizāciju un regulāru uzturēšanu) un zemas mainīgās ražošanas izmaksas. Bieži vien hidroelektroenerģijai ir zemākas robežizmaksas nekā citiem elektroenerģijas avotiem, jo īpaši fosilajam kurināmajam. Šīs izmaksu struktūras pamatā ir tas, ka, elektroenerģijas ražošanā izmantojot hidroenerģiju, parasti nav ievērojamu izmaksu par kurināmo vai robežizmaksu ([9]). No tā izriet, ka tirdzniecības politiku un tādu izmaksu pilnīgu

([8]) Visi *Hidroelectrica* Direktoru padomes locekļi, izņemot *Hidroelectrica* ģenerāldirektoru un *Fondul Proprietatea* (2010. g.) pārstāvi, pildīja citus pienākumus dažādās ministrijās un tika iecelti saskaņā ar Ekonomikas un tirdzniecības ministrijas rīkojumiem: i) 2005.–2006. gadā – Ekonomikas un tirdzniecības ministra kabineta personīgais padomnieks, Mazo un vidējo uzņēmumu ministra kabineta direktors, Finanšu ministra kabineta personīgais padomnieks un Valdības ģenerālsekretariāta personīgais padomnieks bija arī *Hidroelectrica* Direktoru padomes locekļi; ii) situācija par 2007.–2008. gadu nav zināma; iii) 2009. gadā Ekonomikas un tirdzniecības ministrijas valsts sekretārs bija arī *Hidroelectrica* Direktoru padomes priekšsēdētājs (2009. g.), bet Finanšu ministrijas valsts sekretārs un Ekonomikas un tirdzniecības ministrijas divi ģenerāldirektori bija *Hidroelectrica* Direktoru padomes locekļi; iv) 2010. gadā Ekonomikas un tirdzniecības ministrijas trīs personīgie padomnieki, Finanšu ministrijas valsts sekretārs un Ekonomikas un tirdzniecības ministrijas ģenerāldirektors bija *Hidroelectrica* Direktoru padomes locekļi.

([9]) Sk. Starptautiskās Enerģētikas aģentūras ziņojuma "Prognozētās elektrības atjaunināšanas izmaksas" (2010. g.) 4.2. sadaļu "Elektroenerģijas ražošanas izmaksas; sadalījums pa valstīm", 89. lpp.

atgūšanu, kas ir lielākas par ražošanas robežizmaksām attiecībā uz hidroenerģijas ražotāju pārdoto elektroenerģiju, parasti nosaka katrs ražotājs atsevišķi. Neraugoties uz pamatnoteikumu, kas paredz, ka hidroenerģijas (vai cita enerģijas veida) ražošanas izmaksas ilgtermiņā pilnā apmērā būtu jāatmaksā, nepastāv nekādi preskriptīvi vai normatīvi ekonomikas noteikumi, lai noteiktu optimālo cenu, ņemot vērā tikai izmaksas konkrētos pircēju segmentos īstermiņā vai vidējā termiņā. Līdz ar to nevar, piemēram, visai pārdotajai elektroenerģijai piemērot vienādus nosacījums par fiksēto izmaksu pilnīgu atgūšanu neatkarīgi no katram pircējam pārdotā elektroenerģijas daudzuma. Tomēr, tā kā *Hidroelectrica* darbība ir atkarīga no hidroloģijas un tā kā uzņēmums nespēj pielāgot fiksēto izmaksu bāzi, tas ilgtermiņā ir pakļauts nekontrolējama un mainīga saražotās elektroenerģijas daudzuma un tātad arī nestabilu ieņēmumu riskam. Tāpēc *Hidroelectrica* nepieciešama stabila saražotās elektroenerģijas izlaide ilgtermiņā, lai nodrošinātu stabilus un paredzamus ieņēmumus.

(15) Līdz 2005. gadam, kad bija parakstīta lielākā daļa pārbaudāmo līgumu, *Hidroelectrica* plānoja modernizēt esošo hidroelektrostaciju un būvēt jaunu, kuras jauda būtu 1,6 GW. Kopējie aprēķinātie ieguldījumi laikposmā no 2005. līdz 2025. gadam bija EUR 5,9 miljardi. Modernizācijas programmai bija nepieciešams ārējais finansējums EUR 800 miljonu apmērā.

Hidroelectrica 2012. gada 26. jūnijā ([10]) uzsāka maksātnespējas procesu, kas ilga līdz 2013. gada 26. jūnijam ([11]). *Hidroelectrica* 2014. gada 25. februārī atkal uzsāka maksātnespējas procesu. Saskaņā ar saņēmēja sagatavoto maksātnespējas ziņojumu *Hidroelectrica* maksātnespēju izraisīja vairāki faktori, proti, pienākums pārdot ievērojamu tās saražotās produkcijas daļu regulētajā tirgū par cenu, kas ir zemāka par ražošanas izmaksām, pienākums par augstāku cenu pirkt milzīgus elektroenerģijas apjomus no valstij piederošiem elektroenerģijas ražotājiem Rumānijā (pēc tam tos pārdeva tālāk par zemāku cenu), pārdošanas līgumu portfelis, pārāk lieli ieguldījumi, slikta pārvaldība un mākslīgi palielinātas darbaspēka izmaksas, – to rezultātā *Hidroelectrica* nespēja samaksāt parādus kreditoriem ([12]).

2.1.2. *Iespējamie atbalsta saņēmēji*

(16) Klienti, ar kuriem *Hidroelectrica* noslēdza pārbaudāmos līgumus:

— astoņi elektroenerģijas tirgotāji: ***Alpiq RomEnergie***, iepriekšējais nosaukums – *SC EHOL Distribution*, uzņēmuma *Energy Holding* saistību pārņēmējs (*EHOL Distribution* pārdeva *Alpiq* un pārdēvēja par *Alpiq RomEnergie*); ***Alpiq RomIndustries***, iepriekšējais nosaukums – *SC Buzmann Industries SRL* (abi piederēja privātajam Šveices operatoram *Alpiq*, ko izveidoja 2008. gadā, apvienojot uzņēmumu *Aare-Tessin Ltd. for Electricity* un *EnergieOuest Suisse*, un kas darbojas galvenokārt Dienvidaustrumeiropā); ***EFT***, Kiprā reģistrēta uzņēmuma *EFT Group* meitasuzņēmums (*EFT Group* darbojas galvenokārt Balkānu reģionā); ***Electrica***, elektroenerģijas pakalpojumu sniedzējs attiecināmiem privātiem klientiem un saviem meitasuzņēmumiem, kas darbojas Rumānijā; ***Electromagnetica***, apgaismojuma izstrādājumu ražotājs un pakalpojumu sniedzējs un Rumānijā reģistrēts elektroenerģijas tirgotājs; ***Energy Holding***, privāts elektroenerģijas piegādātājs, kas darbojas Rumānijā un Dienvidaustrumeiropā; ***EURO-PEC***, dzelzs un tērauda izstrādājumu tirgotājs civilās, rūpnieciskās un kuģniecības celtniecības jomā un elektroenerģijas tirgotājs, kas darbojas Dienvidaustrumeiropā, un ***Luxten-Lighting***, apgaismojuma izstrādājumu ražotājs un elektroenerģijas tirgotājs,

— divi elektrodu ražotāji: ***Electrocarbon***, biržā kotēts uzņēmums, kas ražo grafīta elektrodus, kalcinētu naftas koksu, *Soderberg* pastu un domnu oglekļa blokus, un ***Elsid***, ko izveidoja 1984. gadā, lai ražotu grafīta elektrodus, ko izmanto metalurģiskajā rūpniecībā,

— ***ArcelorMittal***, starptautiskas uzņēmumu grupas – lielākā tērauda ražotāja pasaulē –, kurai ir tāds pats nosaukums, meitasuzņēmums. *ArcelorMittal* ražo karsti velmētas un auksti velmētas caurules, cinkotas caurules, kodinātas un eļļotas caurules, kā arī plāksnes. *ArcelorMittal* ir lielākais tērauda ražotājs Rumānijā un otrais lielākais elektroenerģijas rūpnieciskais patērētājs Rumānijā, un tas patērē vairāk nekā 1,7 TWh elektroenerģijas gadā,

— ***Alro***, uzņēmuma *Vimetco NL* – Krievijā reģistrēta mātesuzņēmuma, kura galvenā mītne atrodas Nīderlandē, – meitasuzņēmums. *Alro* elektroenerģijas patēriņš ir vairāk nekā 3 TWh gadā nepārtrauktā joslā (24 stundas dienā), un tas ir lielākais elektroenerģijas rūpnieciskais patērētājs Rumānijā.

([10]) Bukarestes tribunāla 2012. gada 26. jūnija Lēmums Nr. 22456/3/2012.
([11]) Bukarestes tribunāla 2013. gada 26. jūnija Lēmums Nr. 6482.
([12]) Pieejams tikai rumāņu valodā: http://www.euroinsol.eu/uploads/Raport%2059%20Hidro%20v11.pdf

2.2. **Līgumi**

(17) *Hidroelectrica* noslēdza 14 līgumus par elektroenerģijas piegādi iespējamajiem atbalsta saņēmējiem, proti, vienu līgumu ar katru no astoņiem elektroenerģijas tirgotājiem, izņemot *Electrica* ([13]), *Electrocarbon*, *Elsid* un *Alro*, un divus viena gada līgumus ar *ArcelorMittal*. Šo līgumu galvenās pazīmes ir detalizēti aprakstītas no 19. līdz 23. apsvērumam turpmāk tekstā. Vispusīgākus aprakstus un papildu informāciju skatīt katras lietas lēmumā par procedūras uzsākšanu un šā lēmuma I pielikumā.

(18) *Līgumu parakstīšanas diena*. 2007. gadā, t. i., pirms Rumānijas pievienošanās ES, deviņi līgumi jau bija spēkā un piecus līgumus parakstīja pēc Rumānijas pievienošanās ES ([14]).

(19) *Līgumu termiņš*. Lielākā daļa līgumu tika parakstīti uz ilgu laiku – uz laiku no pieciem līdz desmit gadiem, t. i., pieciem līgumiem sākotnējais termiņš bija desmit gadu ([15]), diviem līgumiem sākotnējais termiņš bija septiņi gadi ([16]) un trīs līgumiem sākotnējais termiņš bija pieci gadi ([17]), divus no šiem līgumiem 2004. gadā pagarināja par vēl pieciem gadiem ([18]), bet pārējos četrus līgumus noslēdza uz vienu gadu ([19]) vai īsāku termiņu ([20]).

(20) *Līgumu pašreizējais stāvoklis*. Pašlaik ir spēkā tikai līgums ar *Alro*. Pārējos līgumus: i) izbeidza *Hidroelectrica* saņēmējs maksātnespējas procedūras laikā 2012. gadā; ii) izbeidza atsevišķi viena no pusēm ([21]) vai iii) tiem beidzās termiņš ([22]).

(21) *Noteiktās līgumcenas*. Pārbaudāmajos līgumos noteiktās cenas bija *ad hoc* cenas, par kurām vienojās ar katru pircēju atsevišķi, un tās piemēroja atbilstoši iepriekš noteiktam *Hidroelectrica* tarifu tīklam, piemēram, kā atlaidi vai uzcenojumu piemērojamiem tarifiem vai kā tarifu soli.

— Līgumā ar *Luxten-Lighting* (elektroenerģijas tirgotājs) sākumā bija noteikta fiksēta cena uz nenoteiktu laiku. Katru gadu tika parakstīti turpmāki papildinājumi par sākotnējās līgumcenas paaugstināšanu.

— Līgumos ar *Electrocarbon* un *Elsid* sākumā fiksēta cena bija noteikta tikai pirmajā līguma darbības gadā. 2003. gada 1. septembrī ([23]) cenu pielāgoja fiksētai summai, kas katru gadu bija vienāda līdz līguma sākotnējā termiņa beigām. Pirms 2007. gada puses atkal koriģēja iepriekš noteiktās cenas turpmākajiem gadiem līdz līgumu termiņa beigām, katru gadu nosakot vienādu fiksētu cenu ([24]). Lai gan līgumcena bija fiksēta un iepriekš noteikta, puses katru gadu atkal vienojās par cenām, kas ir augstākas par līgumcenu. Tomēr pēc tam, kad 2010. gadā *Electrocarbon* un *Elsid* nepiekrita visam *Hidroelectrica* prasītajam cenas paaugstinājumam un kad *Hidroelectrica* gribēja vienpusēji pārtraukt elektroenerģijas piegādi, šo lietu iesniedza izskatīšanai tiesā, bet tiesa neatbalstīja *Hidroelectrica* pieprasījumu paaugstināt cenas, nosakot tās augstākas par līgumcenu ([25]).

([13]) *Electrica* noslēdza divus īstermiņa līgumus ar *Hidroelectrica*.
([14]) Līgums ar *AlpiqRomEnergie*, divi līgumi ar *Electrica* un divi – ar *ArcelorMittal*.
([15]) Pieci līgumi tika noslēgti ar elektroenerģijas tirgotājiem (*Alpiq RomIndustries*, *Electromagnetica*, *Energy Holding*, *Euro-Pec*, *Luxten-Lighting*).
([16]) Līgumi ar *EFT* (elektroenerģijas tirgotājs) un *Alro*.
([17]) Līgumi ar *Electrocarbon*, *Elsid* un *Alpiq RomEnergie* (elektroenerģijas tirgotājs).
([18]) Līgumi ar *Electrocarbon* un *Elsid*.
([19]) Divi līgumi ar *Arcelor Mittal*.
([20]) Divi līgumi ar *Electrica*.
([21]) Līgumu ar *Luxten-Lighting* (elektroenerģijas tirgotājs) izbeidza *Luxten-Lighting*, iesniedzot paziņojumu 2011. gada 15. novembrī, un līgums tika izbeigts 2012. gada 1. janvārī.
([22]) Līgumu ar *Electrocarbon* un *Elsid* termiņš beidzās 2013. gada 13. martā, bet līguma ar *Electromagnetica* (elektroenerģijas tirgotājs) – 2014. gada 30. aprīlī.
([23]) Līguma ar *Electrocarbon* 1. papildinājumā bija norādīta iepriekš noteikta cena (kas bija līdzšinējā fiksētā cena) līdz 2008. gada 28. februārim. Līguma ar *Elsid* 2. papildinājumā bija norādīta iepriekš noteikta cena līdz 2007. gada 31. decembrim.
([24]) Puses 2004. gada 1. jūlijā vienojās par tabulu, kurā norādītas iepriekš noteiktas cenas uz gadu laikposmā no 2006. līdz 2013. gadam (t. i., līguma ar *Electrocarbon* 4. papildinājums un līguma ar *Elsid* 5. papildinājums). Cenas pēc tam laboja 2005. gada 1. janvārī, *Elsid* nosakot fiksētu, iepriekš noteiktu cenu līdz 2007. gada 31. decembrim., bet *Electrocarbon* – līdz 2008. gada 28. februārim. Sākot ar 2006. gadu, *Electrocarbon* un *Elsid* līgumcenas koriģēja katru gadu.
([25]) Vispārējā tiesa: Oltas tribunāls – Lieta Nr. 2800/104/2010 (*Electrocarbon*) un Dambovitas tribunāls – Lieta Nr. 4102/120/2010 (*Elsid*).

(22) Pušu tiesības vienpusēji izbeigt līgumu

— Saskaņā ar līgumiem, kas noslēgti ar *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*, pircējs varēja vienpusēji izbeigt līgumu, 30 dienas pirms tam par to rakstiski paziņojot. Ja šis punkts netiek ievērots, pircējam bija jāmaksā noteiktais līgumsods līdz brīdim, kad *Hidroelectrica* paraksta jaunu elektroenerģijas piegādes līgumu ar jaunu pircēju par līdzvērtīgiem noteikumiem ([26]).

— Saskaņā ar līgumiem, kas noslēgti ar *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*, *Hidroelectrica* varēja izbeigt līgumu šādos gadījumos: i) ja atkārtoti nav samaksāta līgumcena par iegādāto elektroenerģiju un/vai atkārtoti nav samaksāts līgumā noteiktais līgumsods; ii) ja pircējs saskaņā ar Rumānijas tiesību aktiem (kas ir līguma galvenais elements) zaudēja tiesīga patērētāja statusu – tādā gadījumā līgumu varēja izbeigt piecu darbdienu laikā no minētā statusa zaudēšanas dienas; iii) ja pircējs atsakās noslēgt jaunu līgumu vai grozīt spēkā esošo līgumu ekonomisku vai tehnisku apstākļu izmaiņu gadījumā līguma noslēgšanas dienā – tādā gadījumā līgumu varēja izbeigt, par to paziņojot 30 kalendārās dienas iepriekš, kā arī iv) citos gadījumos, kas paredzēti jebkuros piemērojamajos normatīvajos aktos ([27]).

2.3. **Rumānijas elektroenerģijas tirgus**

(23) Pārbaudāmajā periodā elektroenerģiju Rumānijā varēja pārdot divos tirgos: i) regulētā elektroenerģijas tirgū, kurā elektroenerģiju tirgo atbilstīgi regulētiem tarifiem un nosacījumiem, un ii) elektroenerģijas konkurences tirgū, kurā notiek brīva elektroenerģijas tirdzniecība un kurā galvenokārt izmanto divu veidu līgumus: divpusējus līgumus tirdzniecībai centralizētajā tirgū un brīvi apspriestus divpusējus līgumus – tā dēvētajā tirgū tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem.

Regulētais elektroenerģijas tirgus

(24) Darījumus regulētajā elektroenerģijas tirgū veic, izmantojot pirkšanas un pārdošanas pamatnolīgumus, kas noslēgti starp elektroenerģijas ražotājiem, kas darbojas regulētajā tirgū, tostarp *Hidroelectrica*, un "galējiem piegādātājiem", kuri nodrošina elektroenerģijas sadali galalietotājam. Galējo piegādātāju pienākums ir piegādāt elektroenerģiju tiesīgiem patērētājiem, kas ir: i) galalietotāji, kas neizmantoja savas tiesības izvēlēties piegādātāju un pirkt elektroenerģiju konkurences tirgū, vai ii) mājsaimniecības un patērētāji, kas nav mājsaimniecības, ja tajā strādā mazāk par 50 darbiniekiem un ja gada apgrozījums ir mazāks par EUR 10 miljoniem ([28]). Tiesīgie patērētāji pērk elektroenerģiju atbilstīgi regulētiem tarifiem.

(25) Regulētā tirgū Rumānijas Enerģētikas regulatīvā iestāde (*ANRE*) katru gadu *ex-ante* nosaka elektroenerģijas ražotāju cenas un piegādājamos apjomus. Pēc *ANRE* pieprasījuma *Hidroelectrica* ir pienākums pārdot elektroenerģiju vairumtirdzniecībā izplatītājiem, kas regulētajā tirgū elektroenerģiju piegādā mazumtirdzniecībā. *ANRE*, ņemot vērā pamatotas attaisnotās izmaksas un atgūšanas koeficientu, nosaka *Hidroelectrica* vairumtirdzniecības cenas. Laikposmā no 2004. līdz 2010. gadam *Hidroelectrica* samaksātās vairumtirdzniecības cenas bija tādas, kā parādīts turpmāk redzamajā tabulā (RON/MWh) ([29]).

2004. gads	2005. gads	2006. gads	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads
40	67	54,59	62,46	60,53	67,65	72

Elektroenerģijas konkurences tirgus

(26) Kopš 2005. gada elektroenerģijas konkurences tirgus Rumānijā ir sadalīts šādos piecos atsevišķos tirgos:

— centralizētie tirgi, ko pārvalda *OPCOM*,

— tirgus tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem,

([26]) Visu trīs līgumu 10. panta 2. punkts.
([27]) Visu trīs līgumu 10. panta 1. punkts.
([28]) Elektroenerģijas un gāzes likuma Nr. 123/2012 55. panta 1. punkts, ko groza ar Likumu Nr. 127/2014.
([29]) KPMG ziņojuma par energoapgādes uzņēmumiem 3. pielikums, 2012. gada 27. februāris, 8. lpp., avots: *Hidroelectrica* gada pārskati, 2010. gada administratora ziņojums, KPMG analīze.

— palīgpakalpojumu tirgus,

— balansēšanas tirgus un

— eksporta tirgus.

(27) Centralizētos tirgus pārvalda *OPCOM*. *OPCOM* tika izveidota 2001. gadā saskaņā ar valdības Lēmumu Nr. 627/2000 kā akciju sabiedrība un pārvades sistēmu operatoram *Transelectrica* pilnīgi piederošs meitasuzņēmums. Saskaņā ar *ANRE* izsniegto licenci *OPCOM* izveidoja kā platformu elektroenerģijas vairumtirdzniecībai Rumānijā. *OPCOM* ir vienīgā elektroenerģijas birža Rumānijā, kas nodrošina elektroenerģijas tirdzniecības satvaru un darbojas kā koordinators.

(28) *OPCOM* pārstāv piecus lielos tirgus segmentus: i) nākamās dienas tirgu; ii) tekošās dienas tirgu, ko *OPCOM* pārvalda tikai kopš 2011. gada jūlija; iii) centralizētu divpusējo tirgu, t. i., centralizētu tirgu divpusējiem līgumiem, par kuriem veikta publiska izsole (*OPCOM-PCCB*), un centralizētu tirgu divpusējiem līgumiem, par kuriem veiktas ilgstošas sarunas (*PCCB-NC*); iv) centralizētu tirgu zaļajiem sertifikātiem un v) siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības platformu. Zaļie sertifikāti un siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju sertifikāti nav tieši saistīti ar elektroenerģijas tirdzniecību, un tāpēc turpmāk tekstā tie nav aprakstīti. *OPCOM* sāka darboties tikai 2005. gadā un tikai nākamās dienas un *OPCOM-PCCB* tirgos.

(29) 2007. gadā, kad Rumānija pievienojās ES, elektroenerģiju tirgoja galvenokārt regulētā elektroenerģijas tirgū (aptuveni 29 TWh jeb aptuveni 55 % no galapieprasījuma). Elektroenerģijas konkurences tirgū elektroenerģiju tirgoja: i) *OPCOM-PCCB* un ii) nākamās dienas tirgū (abus pārvalda *OPCOM*), kā arī iii) uz tiešu sarunu ceļā noslēgtu līgumu pamata – parasti vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības ilgtermiņa līgumi, iv) balansēšanas tirgū, kur vienīgais pircējs ir pārvades sistēma, un, visbeidzot, v) eksporta tirgū (2007. gadā 3,3 TWh). Laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam elektroenerģijas pārdošanas apjomi minētajos Rumānijas neregulētajos tirgos bija šādi ([30]):

(TWh)

	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads	Vidēji laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam
Elektroenerģijas ražošana – kopā	61,39	64,01	56,69	59,14	60,31
Balansēšanas tirgus – kopā	3,49	3,55	3,21	2,97	3,30
Nākamās dienas tirgus – kopā	5,04	5,21	6,35	8,70	6,32
OPCOM–PCCB – kopā	5,88	8,77	6,33	4,39	6,34

Hidroelectrica pārdošanas apjomi; sadalījums pa tirgus segmentiem

(30) Laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam *Hidroelectrica* pārdošanas apjomi bija 18,2 TWh gadā, un tas aizņēma vidēji 30,2 % tirgus, un tātad *Hidroelectrica* bija (un joprojām ir) lielākais elektroenerģijas ražotājs Rumānijā. Kopš 2003. gada pēc pakāpeniskas tirgus atvēršanas elektroenerģijas pircējiem, kas drīkst izvēlēties piegādātāju, *Hidroelectrica* pārdošanas apjomus galvenokārt veidoja piegādes atbilstīgi tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem. 2007. gadā gandrīz divas trešdaļas no *Hidroelectrica* kopējiem pārdošanas apjomiem bija tieši šādi pārdošanas apjomi. Turpmāk redzamajā tabulā parādīts, ka pēc Rumānijas pievienošanās ES, laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam, *Hidroelectrica* kopējie pārdošanas apjomi joprojām bija samērā stabili – aptuveni 19 % pārdoti regulētā tirgus segmentā un aptuveni 1 % pārdots citiem elektroenerģijas ražotājiem. Taču mazliet samazinājās pārdošanas apjoms balansēšanas tirgū, tirgū divpusējiem līgumiem un eksporta tirgū, bet pārdošanas apjoms *OPCOM* pārvaldītajos tirgus segmentos palielinājās no ļoti maziem apjomiem 2007. un 2008. gadā līdz […] ([31]) % 2010. gadā.

([30]) KPMG ziņojuma par energoapgādes uzņēmumiem 3. pielikums, 2012. gada 27. februāris, 21. lpp., avots: *ANRE*.
([31]) Komercnoslēpums.

Hidroelectrica pārdošanas apjomi; sadalījums pa tirgus segmentiem	2007. gads	2008. gads	2009. gads	2010. gads	Vidēji laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam (%)
Regulētais tirgus	(…)	(…)	(…)	(…)	19
Balansēšanas tirgus	(…)	(…)	(…)	(…)	6
Eksporta tirgus	(…)	(…)	(…)	(…)	7
Citi elektroenerģijas ražotāji	(…)	(…)	(…)	(…)	1
Divpusēji līgumi	(…)	(…)	(…)	(…)	63
no tiem pārbaudāmie līgumi	(…)	(…)	(…)	(…)	58
OPCOM (nākamās dienas tirgus un *PCCB*)	(…)	(…)	(…)	(…)	4

(31) *Hidroelectrica* līgumi ar elektroenerģijas tirgotāju *Electrocarbon*, *Elsid* un *Alro* tika noslēgti tirgū tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem. Divi līgumi ar *ArcelorMittal* par elektroenerģijas piegādi 2010. un 2011. gadā tika noslēgti *OPCOM–PCCB*, ievērojot augstākās piedāvājuma cenas principu. Lai gan pārbaudāmo līgumu ekonomiskajā un juridiskajā novērtējumā būtu jāaptver plašāks Rumānijas elektroenerģijas tirgus, divi šā tirgus segmenti jo īpaši ir saistīti ar *Hidroelectrica* līgumiem, uz kuriem attiecas šis lēmums:

— *OPCOM-PCCB*, kā noteikts un norādīts lēmumos par procedūras uzsākšanu, kas jo īpaši attiecas arī uz līgumiem ar *ArcelorMittal*,

— tirgus tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem, kurā noslēgti visi pārējie līgumi atbilstīgi šai procedūrai.

OPCOM-PCCB

(32) *OPCOM-PCCB* tirgus segmentā *OPCOM* rīko publiskas izsoles, kurās pērk un pārdod elektroenerģiju. Katrs piegādātājs vai patērētājs savus pirkšanas vai pārdošanas piedāvājumus iesniedz tirgus operatoram. Piedāvājumā jānorāda šāda informācija: i) minimālā cena, par kādu konkrētā persona pārdos elektroenerģiju, vai maksimālā cena, par kādu tā pirks elektroenerģiju, un ii) pamatnolīgums, saskaņā ar kuru persona, kas iesniedz piedāvājumu, plāno elektroenerģiju piegādāt/pirkt. Pirkšanas un pārdošanas piedāvājumos konkrēti norāda piegādes nosacījumus, tostarp elektroenerģijas apjomu un termiņu (no vismaz viena mēneša līdz vienam gadam), un iekļauj pamatnolīguma projektu. Attiecībā uz cenu tiek ievērots labākās piedāvājuma cenas princips.

(33) Pēc lēmumu par procedūras uzsākšanu publicēšanas Komisija saskaņā ar LESD 102. pantu pieņēma lēmumu un konstatēja, ka *OPCOM* pārvaldītā elektroenerģijas birža veido būtisku pakalpojuma tirgus daļu, kurā *OPCOM* ir dominējošs stāvoklis, un ka tas darbojas atsevišķi no tiešu sarunu ceļā noslēgtu līgumu tirgus ([32]).

Tirgus tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem

(34) Tirgus tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem ir brīvs tirgus, ko neregulē *ANRE*. Līgumslēdzējas puses divpusēji vienojas par apjomiem, cenām un citiem līguma nosacījumiem. Tas pusēm sniedz ļoti lielu brīvību, vienojoties par pārdošanas līgumu nosacījumiem. Šie nosacījumi ir konfidenciāli.

(35) Komisija 2014. gada 21. februāra vēstulē lūdza Rumānijas iestādes sniegt datus un informāciju par citiem Rumānijas tirgū noslēgtiem līgumiem, neskaitot līgumus, kas attiecas uz šo lēmumu, kuros ir noteikti salīdzināmi termiņi un elektroenerģijas piegādes apjomi. Komisijas lūgums attiecās uz visiem Rumānijas elektroenerģijas piegādātājiem – gan valstij piederošajiem, gan privātajiem. Rumānijas iestādes 2014. gada 14. maijā iesniedza

([32]) Komisijas 2014. gada 5. marta Lēmums, piemērojot LESD 102. pantu, ar ko lietā AT.39 984 "Rumānijas elektroenerģijas birža/*OPCOM*" piemēro naudas sodu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 7. pantu.

lūgtos datus par visiem ilgtermiņa līgumiem, kas bija spēkā laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam un ko bija parakstījuši elektroenerģijas pircēji, kuri patērē vairāk nekā 150 GWh elektroenerģijas gadā ([33]).

(36) Konkrēti, Rumānijas iestādes iesniedza attiecīgos datus par 96 līgumiem, kas bija spēkā laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam. Rumānijas iestādes uzsvēra, ka *ad hoc* datu vākšana, ko pieprasīja Komisija, attiecas uz visiem līgumiem, kurus mazumtirdzniecības konkurences tirgū attiecīgajā laikposmā noslēdza patērētāji, kas nav mājsaimniecības. Piegādes līgumus bija noslēguši gandrīz visi lielākie piegādātāji, kas darbojas Rumānijas tirgū, – gan kodolenerģijas ražotāji un fosilā kurināmā tirgotāji, gan tirgotāji, kuri pirka elektroenerģiju vairumtirdzniecībā, lai pēc tam to pārdotu mazumtirdzniecībā. Iesniegtie dati liecina, ka attiecībā uz pieprasījumu bija noslēgti līgumi ar lielāko, samērā energoietilpīgu rūpniecības nozaru, piemēram, tērauda, ķīmisku vielu, cementa, mašīnbūves, degvielas un gāzes, akmeņogļu un lignīta ieguves rūpniecības nozaru, pārstāvjiem ([34]).

(37) Minētie pircēji noslēdza ilgtermiņa līgumus pēc pasūtījuma, pamatojoties uz divpusējām sarunām ar citiem piegādātājiem par termiņiem un apjomiem, kas vidēji ir līdzīgi tiem, kuri noteikti pārbaudāmajos *Hidroelectrica* līgumos. Šie dati apliecināja, ka *Hidroelectrica* līgumu faktiskās cenas katru gadu mainījās. Minētie ilgtermiņa līgumi, kuri nav iekļauti šajā procedūrā, laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam bija noslēgti par elektroenerģijas piegādi vidēji 11,1 TWh apmērā, bet pārbaudāmie *Hidroelectrica* pārdošanas līgumi bija noslēgti par elektroenerģijas piegādi 10,5 TWh apmērā. Tādējādi minētie *Hidroelectrica* līgumi bija noslēgti par 35 % elektroenerģijas piegāžu, ko veica atbilstīgi 2007. gadā tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem, bet pārējie līgumi bija par aptuveni 41 % elektroenerģijas piegāžu, ko veica atbilstīgi tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem. Pārējos līgumos (aptuveni 24 %) bija norādīts mazāks apjoms. Tāpēc, analizējot visus Komisijas salīdzināmo termiņu un apjomu kritērijiem atbilstošos līgumus, var secināt, ka tajos norādītais apjoms ir līdzīgs kopējam apjomam, ko *Hidroelectrica* piegādāja saskaņā ar pārbaudāmajiem līgumiem.

(38) Komisijas rīcībā nav informācijas, ka Rumānijas iestāžu iesniegtajos datos minētie līgumi tika noslēgti tirgus noteikumiem neatbilstošas rīcības rezultātā vai ka tos ietekmēja regulējošās prasības. Turklāt attiecībā uz salīdzinājumu ar pārbaudāmajiem *Hidroelectrica* līgumiem Rumānija uzsvēra, ka šajā analīzē nav iekļauti mazumtirdzniecības piegādes līgumi, kuru pamatā ir *Hidroelectrica* vairumtirdzniecības piegādes pārbaudāmajiem uzņēmumiem (elektroenerģijas tirgotājiem). Tāpēc var uzskatīt, ka datu kopā iekļautajos līgumos minētie tirgus apstākļi ir tādi, par kuriem vienojās pircēji un pārdevēji.

3. **PAMATOJUMS OFICIĀLĀS IZMEKLĒŠANAS PROCEDŪRAS UZSĀKŠANAI**

(39) Lēmumā par procedūras uzsākšanu Komisija pauda bažas par to, vai līgumos noteiktās elektroenerģijas piegādes cenas bija atbilstīgas tirgus nosacījumiem un vai šie līgumi neietvēra valsts atbalstu.

(40) Komisija salīdzināja cenas, kas bija noteiktas ar elektroenerģijas tirgotājiem *Electrocarbon* un *Elsid* noslēgtajos līgumos, un elektroenerģijas tirdzniecības cenas *OPCOM-PCCB* tirgū un konstatēja, ka cenas, par kurām *Hidroelectrica* pārdeva elektroenerģiju iespējamajiem atbalsta saņēmējiem, bija par 10–70 % zemākas par *OPCOM-PCCB* vidējo cenu laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

(41) Attiecībā uz līgumu, kas noslēgts ar *Alro*, izmantojot cenu indeksācijas formulu par attiecīgo laikposmu, Komisija sākotnēji secināja, ka laikposmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2009. gada 31. decembrim un no 2010. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 31. decembrim *Alro* guva nepamatotu priekšrocību pazeminātu preferenciālo elektroenerģijas cenu veidā.

(42) Attiecībā uz abiem līgumiem ar *ArcelorMittal* Komisija sākotnēji secināja, ka, 2009. un 2010. gadā noslēdzot līgumus par elektroenerģijas piegādi 2010. un 2011. gadā, *Hidroelectrica* pārdeva elektroenerģiju par cenām, kas ir zemākas par tām, ko tā varēja iegūt: i) pieņemot kādu no paralēlajiem pirkšanas piedāvājumiem, kas attiecīgajā

([33]) Etalonlielumu noteikšanai datu kopā iekļāva 114 novērojumus par laikposmu no 2007. līdz 2010. gadam. Datu kopā tika iekļauta šāda informācija: pircēja un pārdevēja identitāte, līguma veids, spēkā stāšanās diena, termiņš, kā arī apjoms, piegādes veids un vidējā svērtā cena par katru gadu laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam.

([34]) Pircēju saraksts ir norādīts II pielikuma 1. tabulā.

periodā bija pieejami *OPCOM* par augstāku cenu, vai ii) iesniedzot *OPCOM* pārdošanas piedāvājumu par cenu, kas, visticamāk, būtu augstāka par cenu, kuru maksāja *ArcelorMittal*. Komisija sākotnēji secināja, ka saskaņotās līgumcenas, iespējams, radīja nepamatotu priekšrocību *ArcelorMittal*.

(43) Komisija sākotnēji secināja, ka izvērtējamie elektroenerģijas tarifi bija selektīvi, jo tie tika piemēroti tikai dažiem uzņēmumiem. Tā kā šie uzņēmumi darbojās elektroenerģijas un rūpnieciskās ražošanas tirgū, kurš atvērts konkurencei un kurā tirgojas dalībvalstis, Komisija secināja, ka jebkāda iespējamā ekonomiskā priekšrocība, kas piešķirta atbalsta saņēmējiem, varētu kropļot konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(44) Komisija sākotnēji secināja, ka preferenciālie elektroenerģijas tarifi varētu ietvert valsts līdzekļu pārnesi, ko var attiecināt uz valsti, jo *Hidroelectrica* ir Rumānijas valsts kontrolēts uzņēmums (80,06 % tā akciju kapitāla piederēja Rumānijai). Komisija arī pieminēja Ministrijas rīkojumu Nr. 445/2009, kas paredz, ka Ekonomikas, tirdzniecības un uzņēmējdarbības vides ministrijas pārstāvjiem un valstij piederošo elektroenerģijas uzņēmumu Direktoru padomes locekļiem bija pienākums nodrošināt, ka, sākot ar 2010. gada 31. martu, vairumtirdzniecības tirgum paredzēto elektroenerģiju tirgo tikai *OPCOM*. Tāpēc var uzskatīt, ka Ekonomikas, tirdzniecības un uzņēmējdarbības vides ministrijas pārstāvjiem bija iespēja kontrolēt vai vismaz ietekmēt valstij piederošo uzņēmumu līgumu slēgšanu, ietverot arī līgumu slēgšanu ar *Hidroelectrica*.

(45) Ja šajos līgumos būtu iekļauts valsts atbalsts, būtu uzskatāms, ka atbalsts piešķirts, pārkāpjot LESD 108. panta 3. punktā noteiktos paziņošanas un pārtraukšanas pienākumus. Komisija arī pauda bažas par to, vai tāds atbalsts atbilstu LESD.

(46) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija sākotnēji secināja, ka preferenciālie elektroenerģijas tarifi, iespējams, ietver valsts atbalstu, un Komisija aicināja Rumāniju sniegt pietiekamu informāciju, lai šīs bažas novērstu.

4. **RUMĀNIJAS PIEZĪMES**

(47) Rumānijas iestādes sniedza apsvērumus tikai saistībā ar lēmumu par procedūras uzsākšanu attiecībā uz līgumiem ar elektroenerģijas tirgotājiem *ArcelorMittal* un *Alro* un atturējās no jebkādu apsvērumu sniegšanas par līgumiem ar *Electrocarbon* un *Elsid*.

(48) Rumānijas iestādes uzskata, ka līgumi, kas noslēgti ar *ArcelorMittal* un *Alro* neietver valsts atbalstu. Rumānijas iestādes uzsvēra, ka saņēmējs neizbeidza līgumu ar *Alro* maksātnespējas procesa laikā un tas pierāda to, ka uzņēmums bija pelnošs.

(49) Tās nesniedza būtiskus argumentus par līgumiem ar elektroenerģijas tirgotājiem. Tās norādīja, ka daži līgumi, iespējams, ietvēra valsts atbalstu (līgumi ar *Alpiq RomEnergie*, *Alpiq RomIndustries*, *EFT*, *Energy Holding* un *Euro-Pec*), bet atturējās paust viedokli par konkrētiem līgumiem (līgumiem ar *Electrica* un *Luxten-Lighting*) un apgalvoja, ka vienā no šiem līgumiem nebija ietverts valsts atbalsts (līgumā ar *Electromagnetica*). Rumānijas iestādes precīzi nepaskaidroja savus apsvērumus.

(50) Attiecībā uz iespēju atsevišķi izbeigt līgumus (un jo īpaši tos, kas noslēgti ar elektroenerģijas tirgotājiem) Rumānijas iestādes paskaidroja, ka Rumānijas komercpraksē jebkura līgumslēdzēja puse var izbeigt līgumu, bet tādā gadījumā tai var būt jāmaksā tiesas noteiktie zaudējumi. Ņemot vērā konkrēto līgumu pazīmes, Rumānijas iestādes paskaidroja, ka šādi zaudējumi būtu ļoti lieli. Turklāt pastāv iespēja, ka saskaņā ar tā dēvēto prezidenta rīkojumu tiesa var pieprasīt līgumslēdzējai pusei, kura vēlas izbeigt līgumu, turpināt līguma izpildi līdz strīda izšķiršanai, kā tas bija *Electrocarbon* un *Elsid* lietā.

(51) Rumānijas iestādes arī paskaidroja, ka galvenā atšķirība starp līgumiem, kas noslēgti starp *Hidroelectrica* un rūpnieciskajiem patērētājiem, no vienas puses, un līgumiem, kas noslēgti starp *Hidroelectrica* un elektroenerģijas tirgotājiem, no otras puses, ir tā, ka, noslēdzot līgumus ar rūpnieciskajiem patērētājiem, nosaka papildu izmaksas (t. i., transporta maksas T komponentes maksājums, sistēmas apkalpošanas maksa, izplatīšanas maksa un summa par neatbilstībām).

5. **TREŠO PERSONU PIEZĪMES**

(52) Visi iespējamie atbalsta saņēmēji, izņemot *Electrica*, iesniedza apsvērumus par lēmumiem uzsākt procedūru, kas apkopoti 5.1. iedaļā.

(53) *Alro* konkurents – alumīnija ražotājs – 2012. gada 5. oktobrī arī iesniedza savus apsvērumus par lēmumu uzsākt procedūru.

(54) Anonīms iedzīvotājs 2012. gada 6. septembrī iesniedza apsvērumus par lēmumiem uzsākt procedūru saistībā ar *Alro* un elektroenerģijas tirgotājiem.

5.1. **Iespējamo atbalsta saņēmēju piezīmes**

(55) Iespējamo atbalsta saņēmēju apsvērumi pārsvarā ir līdzīgi, un tie ir par to, ka: i) Komisija nav pietiekami kompetenta, lai novērtētu līgumus, kas noslēgti pirms Rumānijas pievienošanās ES ([35]), vai līgumu turpmākos papildinājumus ([36]); ii) nav noteikta atbilstoša tirgus etaloncena, lai varētu salīdzināt līgumcenas; iii) *Hidroelectrica* rīkojās kā privāts tirgus pārdevējs un nedeva iespējamajiem atbalsta saņēmējiem ekonomisko priekšrocību; iv) nebija attiecināmības uz valsti un ka valsts līdzekļi netika pārnesti; v) nebija konkurences kropļojumu; vi) nebija selektivitātes; vii) grozījumi nebija nodalīti no sākotnējā līguma un viii) *Hidroelectrica* paziņoja par maksātnespēju, lai izvairītos no līgumsaistību izpildes.

5.1.1. *Komisija nav pietiekami kompetenta, lai novērtētu līgumus un to turpmākos papildinājumus*

(56) Ieinteresētās personas apgalvoja, ka Komisija nav kompetenta izskatīt iespējamos valsts atbalsta pasākumus, kas īstenoti pirms Rumānijas pievienošanās Eiropas Savienībai (ES) 2007. gadā. Ieinteresētās personas uzskatīja, ka tas attiecas arī uz to līgumu papildinājumiem, kas parakstīti pēc 2007. gada, jo papildinājumi nav atdalāmi no sākotnējiem līgumiem. Šajos papildinājumos bija noteiktas līgumsaistības par turpmākām piegādēm, kas sākotnēji bija noteiktas līgumos.

(57) Ieinteresētās personas uzskatīja, ka iespējamie valsts atbalsta pasākumi, kuru pamatā ir šie līgumi, nebija piemērojami pēc Rumānijas pievienošanās ES, jo līgumi tika noslēgti pirms 2007. gada; turklāt pirmie papildinājumi, kuros noteikti cenu indeksācijas ([37]) sistēmas precīzi parametri, tika parakstīti pirms 2007. gada.

(58) Turklāt ieinteresētās personas uzskatīja, ka pat tad, ja pierādītu, ka līgumi ietvēra valsts atbalstu, tas uzskatāms par esošo, nevis jaunu atbalstu, jo visi esošā valsts atbalsta piešķiršanas nosacījumi bija izpildīti saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999 ([38]). Konkrētāk, iespējamais valsts atbalsta pasākums īstenošanas brīdī neatbilda valsts atbalsta nosacījumiem; par valsts atbalstu tas kļuva tikai pēc tam un tirgus vides izmaiņu rezultātā; un, visbeidzot, iespējamais valsts atbalsta pasākums nebija būtiski mainīts pēc tam, kad to sāka izmantot. Rezultātā ieinteresētās personas apgalvoja, ka Komisija nevar pārbaudīt iespējamo valsts atbalsta pasākumu kā jaunu valsts atbalstu un ka nevar lūgt dalībvalsti atmaksāt atbalstu ar atpakaļejošu spēku.

(59) Ieinteresētās personas arī apgalvoja, ka saskaņā ar judikatūru tirgus pārdevēja/tirgus operatora pārbaudes darījumi bija jānovērtē darījuma veikšanas brīdī. Tāpēc attiecībā uz darījumiem, kas noslēgti pirms 2007. gada, jānoskaidro, vai tas būtu valsts atbalsts, ja valsts atbalsta noteikumi būtu bijuši piemērojami darījumu veikšanas brīdī. Šis princips attiecas arī uz laiku, kad bija jānovērtē ekonomiskā priekšrocība, t. i., līgumu slēgšanas brīdī. Ieinteresētās personas jo īpaši apgalvoja, ka Rumānijā ([39]) netika veiktas nekādas juridiskas vai ekonomiskas izmaiņas elektroenerģijas tirgū un tāpēc nav pamatojuma 2007. gadu izmantot par ekonomiskas priekšrocības novērtējuma atskaites punktu, jo Rumānijas elektroenerģijas tirgi sāka apvienoties jau pirms 2004. gada un Rumānijas vairumtirdzniecības tirgus tika atvērts 2000. gada septembrī.

([35]) Daži elektroenerģijas tirgotāji (t. i., *Alpiq RomIndustries*, *EFT*, *Alro*, *Electrocarbon* un *Elsid*).
([36]) Viens elektroenerģijas tirgotājs (*EFT*) un *Alro*.
([37]) Tikai *Alro* lietā.
([38]) Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus līguma par Eiropas savienības darbību 108. panta piemērošanai (OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.).
([39]) Pretēji 2012. gada 13. februāra spriedumam lietās T-80/06 un T-182/09 *Budapesti Erőmű* / *Komisija* par preferenciāliem elektroenerģijas tarifiem Ungārijā (ECLI:EU:T:2012:65).

5.1.2. *Nav noteikta atbilstoša etaloncena*

5.1.2.1. OPCOM-PCCB nav noteikta atbilstoša un spēkā esoša etaloncena

(60) Visi iespējamie atbalsta saņēmēji, kuri iesniedza piezīmes saistībā ar lēmumu par procedūras uzsākšanu, apgalvoja, ka nebija noteikta atbilstoša un spēkā esoša etaloncena, lai varētu salīdzināt līgumā noteiktās cenas. Ieinteresētās personas (iespējamie atbalsta saņēmēji) apgalvoja, ka *OPCOM-PCCB* cenas nebija atbilstošas etaloncenas šādu iemeslu dēļ:

— *OPCOM-PCCB* cenas neatspoguļoja faktisko situāciju konkrētajā periodā,

— *OPCOM-PCCB* līgumi bieži atšķiras no pārbaudāmiem līgumiem (t. i., ilgtermiņa pienākums pirkt apjomus par fiksētu cenu, kas noteikta nepastāvīga tirgus apstākļos, pilnīgi atšķiras no pienākuma pirkt nākamās dienas tirgū vai pilnīgi funkcionējošā elektroenerģijas biržā, jo īpaši liberalizētā tirgū. *OPCOM-PCCB* tirgus ierobežoja privāto piegādātāju iespēju ērti labot līgumus pēc tam, kad ir panākta vienošanās. Tobrīd *OPCOM-PCCB* tirgus nebija pieejams kā platforma, kas piemērota lielo rūpniecības nozares klientu vajadzībām elektroenerģijas jomā un kas nodrošina viņiem vajadzīgās iespējas),

— tās attiecās uz dažādiem piegādes laikiem,

— *OPCOM-PCCB* un līgumi attiecās uz diviem dažādiem tirgiem (piemēram, *OPCOM-PCCB* tirgū piegādes līgumu termiņš bija viens gads vai mazāk, bet pārbaudāmajiem līgumiem bija daudz ilgāks termiņš; *OPCOM-PCCB* platformā cenas bija augstākas par cenām, par kurām atsevišķi vienojās līgumos ([40]), un tās bija nepastāvīgas un atkarīgas no pieprasījuma un piedāvājuma svārstībām),

— laikā, kad tika noslēgta lielākā daļa līgumu, *OPCOM-PCCB* nedarbojās; tas sāka darboties tikai 2005. gadā, un

— tikai nelielu daļu no visas Rumānijas tirgū pieejamās elektroenerģijas tirgoja, izmantojot *OPCOM-PCCB* platformu.

(61) Viena no ieinteresētajām personām ([41]) apgalvoja, ka *OPCOM-PCCB* nav piemērots etaloncenas noteikšanai, jo pārbaudāmajā periodā *OPCOM-PCCB* tirgū pārdeva tikai nelielu daļu Rumānijas elektroenerģijas tirgū pieejamās elektroenerģijas (t. i., no 2 % no kopējā vietējā patēriņa 2006. gadā līdz 14,62 % 2012. gadā).

(62) Citas ieinteresētās personas ([42]) apgalvoja, ka pareizu tirgus etaloncenu var noteikt tikai, izmantojot pamata modeli, ņemot vērā: i) līdzīgus parametrus un nosacījumus; ii) līdzīgu paļāvību un iii) tādu pašu laikposmu, kāds noteikts šajā lēmumā.

(63) Viena no ieinteresētajām personām ([43]) arī apgalvoja, ka sarežģītajā un specifiskajā Rumānijas elektroenerģijas tirgū nebija spēkā esoša tirgus etaloncena, kas būtu attiecināma uz līgumos noteiktajām cenām.

5.1.2.2. Citu elektroenerģijas tirgotāju piedāvājums attiecībā uz līgumiem, kas noslēgti ar ArcelorMittal

(64) *ArcelorMittal* apgalvoja, ka faktiski nav iespējams, ka *Hidroelectrica* varētu būt pieņēmis vienu no *OPCOM-PCCB* tirgotāju paralēlajiem piedāvājumiem par cenu, kas ir augstāka par to, kas noteikta abos līgumos, kuri noslēgti ar *ArcelorMittal*, jo Rumānijas elektroenerģijas tirgū bija pārpalikums.

([40]) Papildu informācijai sk. *ANRE* 2007. gada un turpmāko gadu monitoringa pārskatu.
([41]) *Energy Holding*.
([42]) *Alpiq RomIndustries* un *Alpiq RomEnergie*.
([43]) *Energy Holding*.

(65) *ArcelorMittal* arī apgalvoja, ka tirgū, kurā ir pārpalikums, *Hidroelectrica* bija jāņem vērā risks, ka, pārdodot elektroenerģiju tirgotājiem, tie var nespēt to realizēt tirgū vai var būt spiesti to pārdot ar zaudējumiem. Turklāt tas apgalvoja, ka tirgotāji šos iegādes piedāvājumus iesniedza *OPCOM* ar skaidru nolūku pārdot elektroenerģiju tālāk *ArcelorMittal* par augstāku cenu.

(66) Turklāt *ArcelorMittal* apgalvoja, ka divos ar *Hidroelectrica* noslēgtajos līgumos norādīto cenu varētu salīdzināt ar tirgotāju piedāvājumu cenām tikai tad, ja:

— *ArcelorMittal* būtu spiests pirkt tirgotāju produkciju – lai gan *ArcelorMittal* apgalvo, ka tā tas nebija, jo tas varēja elektroenerģiju pirkt no citiem Rumānijas ražotājiem vai no Ungārijas vai Bulgārijas,

— tirgotāji būtu varējuši pārdot tālāk elektroenerģiju, ko *ArcelorMittal* no tiem nenopirka, – taču tas, ka piedāvājumi tika anulēti, pierāda, ka tirgotāji nebija rēķinājušies ar šo apjomu pārdošanu citiem klientiem, nevis *ArcelorMittal*,

— tirgotāji nevarētu izturēt zaudējumus, kas būtu radušies, ja tie nevarētu pārdot tālāk no *Hidroelectrica* nopirkto elektroenerģiju. Šajā saistībā *ArcelorMittal* iesniedza pierādījumus, ka *Arelco Petprod* nebija finansiāli spēcīgi uzņēmumi.

(67) *ArcelorMittal* arī apgalvoja, ka 2009. un 2010. gadā noslēgto līgumu cenas nevar salīdzināt ar *OPCOM* cenām, jo tajā laikā *OPCOM* vēl pareizi nedarbojās. Tas uzskata, ka piemērotāka ir *ANRE* noteiktā vidējā cena apjomīgiem divpusējiem darījumiem.

5.1.3. *Hidroelectrica rīkojās kā privāts tirgus pārdevējs/nedeva iespējamajiem atbalsta saņēmējiem ekonomisko priekšrocību*

(68) Lielākā daļa ieinteresēto personu apgalvoja, ka *Hidroelectrica*, noslēdzot šos līgumus, rīkojās kā privāts tirgus pārdevējs un ka tāpēc tiem nebija finansiālas priekšrocības: i) līgumi tika apspriesti un noslēgti atbilstīgi tirgus apstākļiem; ii) noslēdzot līgumus, *Hidroelectrica* ieguvums bija ienākumu garantija; iii) līgumi nodrošināja *Hidroelectrica* saražotās elektroenerģijas realizāciju lielā apjomā; iv) līgumi aizsargāja *Hidroelectrica* pret pārdošanas cenas samazināšanos citos tirgos; v) līgumos noteiktajā cenā ir ņemti vērā pircēja riski un pienākumi, un līguma nosacījumi tika pieņemti galvenokārt *Hidroelectrica* interesēs; vi) no *Hidroelectrica* iegādātās elektroenerģijas līgumcena vienmēr bija par no 80 % līdz 100 % augstāka par cenu, par kādu *Hidroelectrica* pārdeva elektroenerģiju regulētajā tirgū, un vii) šie līgumi to noslēgšanas dienā *Hidroelectrica* bija vislabākā alternatīva.

(69) Turklāt ieinteresētās personas apgalvoja, ka Komisijai *Hidroelectrica* finanšu stāvoklis bija jāpārbauda līgumu parakstīšanas dienā, jo saskaņā ar judikatūru ([44]) Komisijas novērtējumā var nebūt ņemta vērā informācija, kas nav pieejama, un norises, kuras nevarēja paredzēt līgumu noslēgšanas brīdī.

(70) *Alro* arī apgalvoja, ka visi turpmākie ar *Hidroelectrica* noslēgtā līguma grozījumi bija *Hidroelectrica* interesēs šādu iemeslu dēļ: i) tika iekļauts punkts par cenu indeksāciju, ņemot vērā *Hidroelectrica* izmaksas; ii) 2007. gada jūnijā tikai mainīta līguma valūta no USD uz RON, un tas notika laikā, kad Rumānijas lejas vērtība palielinājās salīdzinājumā ar ASV dolāru, kā rezultātā *Hidroelectrica* ieguva 40 % no cenas un novērsa valūtas riskus; iii) 2010. gadā pieņēma *LME* formulu, kā rezultātā strauji paaugstinājās cenas.

(71) *Alro* iesniedza arī vispusīgus un vērienīgus ekonomiskos pētījumus, ko veica *Brattle Group* un *Nera*, lai pamatotu apgalvojumu, ka līgumā ar *Hidroelectrica* nebija iekļauts valsts atbalsts. Saskaņā ar *Brattle Group* 2005. gada pētījumu *Alro* līguma (EUR 393,09 miljoni) aprēķinātā neto pašreizējā vērtība (turpmāk – NPV) bija augstāka par to, ko ieguva, izmantojot hipotētisku scenāriju (EUR 355 miljoni), pieņemot, ka darbība notiek ideālā

([44]) Spriedums lietā C-482/99 *Francijas Republika/Komisija* (*Stardust Marine*) (*Recueil* 2002, I-4397. lpp.).

konkurences tirgū. *Brattle Group* līdzīgus aprēķinus iesniedza 2007. gadā, un tie bija līdzīgi 2005. gada rezultātiem: 2007. gadā ar *Alro* noslēgtā līguma NPV EUR 348 miljonu apmērā bija lielāka par NPV EUR 300 miljonu apmērā hipotētiska scenārija gadījumā.

(72) *Alro* iesniedza arī *Brattle Group* un *Nera* veiktos pētījumus un ziņojumus, lai pamatotu savu apgalvojumu, ka, noslēdzot līgumu ar *Hidroelectrica*, netiek izmaksāts nelikumīgs atbalsts.

(73) Elektroenerģijas tirgotājs *Energy Holding* iesniedza neatkarīga konsultāciju uzņēmuma *KPMG* sagatavotu ekonomisko analīzi, cenu modeļa simulācijas un ziņojumus par cenām, lai pamatotu savu apgalvojumu, ka netiek izmaksāts nelikumīgs atbalsts. *KPMG* apliecināja, ka līgums ar *Energy Holding* bija i) tobrīd *Hidroelectrica* vislabākā alternatīva un ii) ka tas nodrošināja *Hidroelectrica* lielāku atdevi un mazāku risku nekā otra labākā alternatīva. *KPMG* analīzes pamatā bija absolūtā un relatīvā vērtējuma analīze, nevis kāda cita līguma novērtēšanas metode (piemēram, marginālā peļņas analīze, saīsinātā iekšējās atdeves koeficienta analīze). Tā attiecās uz diviem novērtējuma periodiem (t. i., no 2004. līdz 2013. gadam un no 2010. līdz 2018. gadam), un tajā bija ņemti vērā 2004. gadā ar *Hidroelectrica* noslēgtā līguma nosacījumi un nosacījumi, par kuriem atkārtoti vienojās 2009. gadā, kad līgumu pagarināja. Vēlāk *KPMG* papildināja šo analīzi par laikposmu līdz 2007. gada 1. janvārim. Tā secinājums sakrita ar iepriekš tekstā aprakstīto secinājumu par absolūto un relatīvo vērtējumu.

5.1.4. *Nebija attiecināmības uz valsti, un valsts līdzekļi netika pārnesti*

(74) Gandrīz visas ieinteresētās personas ([45]) apgalvoja, ka to līgumi ar *Hidroelectrica* nebija attiecināmi uz valsti, jo saskaņā ar *Hidroelectrica* statūtiem Direktoru padome savas izpildes pilnvaras nodeva izpilddirektoram. Tāpēc tās apgalvoja, ka valdes locekļi neiesaistījās *Hidroelectrica* ikdienas darbā, ieskaitot arī sarunas par līgumiem.

(75) Viena no ieinteresētajām personām ([46]) norādīja, ka pierādījumi par attiecināmību bija Komisijas kompetencē. Ieinteresētās personas apgalvoja, ka nevar secināt, ka pasākums bija attiecināms uz valsti tikai tāpēc, ka valsts bija uzņēmuma *Hidroelectrica* galvenais akciju turētājs. Tā arī norādīja, ka Komisija šādu lēmumu pieņēma, pamatojoties tikai uz norādēm un pieņēmumiem, nevis uz konkrētiem faktiem, un tas ir pretrunā judikatūras prasībām. Ieinteresētā persona apgalvoja, ka, lai pamatotu šādu apgalvojumu, bija nepieciešami konkrēti pierādījumi, piemēram, dokumenti, fakti un konkrēta rīcība no valsts puses.

(76) Citas ieinteresētās personas ([47]) apgalvoja, ka valsts līdzekļi netika pārnesti. Jo īpaši tās apgalvoja, ka iespējamās zemākas cenas, ko piedāvāja valsts kontrolēts uzņēmums, nav pietiekams arguments, lai pierādītu valsts līdzekļu izmantošanu. Tās arī apgalvoja, ka Rumānijas valsts iestāžu līdzdalība šo līdzekļu izmantošanā bija jānosaka *in concreto*. Turklāt ieinteresētās personas uzsvēra, ka saskaņā ar *Hidroelectrica* statūtiem par līgumu noslēgšanu bija atbildīgs tikai ģenerāldirektors, nevis Direktoru padome un tāpēc valsts nebija iesaistīta lēmumu pieņemšanā par *Hidroelectrica* līgumiem.

5.1.5. *Nebija konkurences kropļojumu*

(77) Dažas ieinteresētās personas ([48]) apgalvoja, ka nebija potenciālu vai faktisku konkurences kropļojumu saistībā ar līgumiem, kas noslēgti ar *Hidroelectrica*, jo: i) nebija noteikts konkrēts tirgus, kurā valsts atbalsts pastiprināja uzņēmuma pozīcijas attiecībā pret citiem uzņēmumiem ES iekšējās tirdzniecības jomā, un ii) Rumānijas elektroenerģijas tirgus nav koncentrēts, ko apliecina *Herfindahl-Hirschman* (*HHI*) koncentrācijas rādītājs.

([45]) *AlpiqRomEnergie*, *AlpiqRomIndustrie*, *Electromagnetica*, *Energy Holding*, *Electrocarbon*, *Elsid*, *ArcelorMittal* un *Alro*.
([46]) *Energy Holding*, elektroenerģijas tirgotājs.
([47]) *EFT*, *Electromagnetica*, *Luxten-Lighting* un *Energy Holding*.
([48]) *EFT*, *Electromagnetica*, *Luxten-Lighting* un *Alro*.

5.1.6. *Nebija selektivitātes*

(78) Dažas ieinteresētās personas ([49]) apgalvoja, ka to līgumi ar *Hidroelectrica* neparedzēja selektivitāti, jo vienādi vai līdzīgi līgumi tika noslēgti ar citiem tirgotājiem (ar elektroenerģijas tirgotājiem) vai tie bija pieejami citiem tirgus dalībniekiem (tiem, kas nav tirgotāji).

5.1.7. *Grozījumi nebija nodalīti no sākotnējā līguma*

(79) *Electrocarbon* un *Elsid* apgalvoja, ka līgumu grozījumi nebija nodalīti no līgumiem. Viņi arī norādīja, ka pat gadījumā, ja šie grozījumi tiktu uzskatīti par atsevišķām saistībām, cenas izmaiņas joprojām atbilda tirgus ekonomikas pārdevēja principam un tātad tās neattiecās uz valsts atbalstu.

5.1.8. *Hidroelectrica paziņoja par maksātnespēju, lai izvairītos no līgumsaistību izpildes*

(80) Daži elektroenerģijas tirgotāji ([50]) apgalvoja, ka *Hidroelectrica* paziņoja par maksātnespēju tikai tāpēc, lai izbeigtu līgumsaistības. Viņi apgalvoja, ka, lai gan *Hidroelectrica* iepriekš guva pilnīgu priekšrocību attiecībā uz līgumiem, tā vairs nevēlējās pildīt savas saistības un tāpēc paziņojums par maksātnespēju bija labs veids, kā izbeigt līgumsaistības.

5.2. **Citu ieinteresēto personu piezīmes**

(81) Saistībā ar lēmumu par procedūras uzsākšanu attiecībā uz *Alro* Komisija saņēma piezīmes no personām, kas nav iespējamie atbalsta saņēmēji: i) *Alro* konkurentu piezīmes un ii) anonīmas personas (iedzīvotāja) piezīmes.

5.2.1. *Alro konkurenta piezīmes*

(82) Viens no *Alro* konkurentiem apgalvoja, ka gan elektroenerģijas biržas noteiktās tirgus cenas, gan tūlītējā tirgus cenas nav atbilstoša etaloncena attiecībā uz elektroenerģijas piegādes līgumiem alumīnija lietuvju uzņēmumiem. *Alro* konkurents norādīja, ka alumīnija lietuvju uzņēmumiem ir svarīgi galvenokārt ilgtermiņa un samērā paredzami elektroenerģijas piegādes līgumi, lai tie nebūtu spiesti apturēt darbību nesamērīgi augstu elektroenerģijas izmaksu dēļ un lai novērstu iespējamo risku, ka darbība jāpārtrauc elektroenerģijas cenu dēļ un tādēļ, lai elektroenerģijas ražotājs gūtu peļņu.

(83) *Alro* konkurents arī apgalvoja, ka, salīdzinot ilgtermiņa elektroenerģijas piegādes līgumu tarifus ar elektroenerģijas biržā un/vai tūlītējā tirgū noteiktajām elektroenerģijas tirgus cenām un/vai citu rūpniecības nozaru tarifiem, iespējams, tirgus ir ticis kropļots un ir aizsākts nevēlams precedents, kas var radīt būtisku risku ne tikai *Alro* un/vai tā konkurentiem, bet arī visam Eiropas tirgum.

(84) Turklāt *Alro* konkurents apgalvoja, ka ietekme uz konkurenci bija jānovērtē, ņemot vērā cenu, ko alumīnija lietuvju uzņēmumi maksāja par elektroenerģiju pasaules vai vismaz Eiropas līmenī. Tā kā elektroenerģijas izmaksas veidoja vairāk nekā vienu trešdaļu alumīnija lietuvju uzņēmumu kopējo izdevumu un tā kā alumīnija ražotāji elektroenerģiju pirka valsts tirgū un pēc tam konkurēja pasaules līmenī, novērtējumā būtu jāņem vērā elektroenerģijas cenas, kādas alumīnija ražotāji maksā visā pasaulē. Tāpēc *Alro* konkurents apgalvoja, ka, lai pareizi novērtētu iespējamo konkurences kropļojumu, Komisijai bija jāpārbauda, vai iespējamā valsts atbalsta dēļ *Alro* ražošanas izmaksas samazinājās tik ļoti, ka tās bija zemākas par konkurentu izmaksām, un tāpēc *Alro* tika piešķirta priekšrocība attiecībā uz tarifiem, kas noteikti tā konkurentiem Eiropā un/vai pasaulē.

([49]) *EFT*, *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*.
([50]) *Alpiq RomEnergy* un *Alpiq RomIndustries*.

(85) Turklāt *Alro* konkurents apgalvoja, ka, tā kā nav pieejama attiecīga informācija par to, kā definēt salīdzināmu tirgus cenu, izmaksu un pamatotas peļņas daļas etaloncenas būtu pieņemamas kā likumīga cenu noteikšanas metode. To pašu var attiecināt uz lēmumu piedāvāt cenas, kas ir indeksētas atbilstoši *LME* cenām. Konkurents arī apgalvoja, ka alumīnija lietuvju uzņēmumu unikālās pazīmes un klientu profils varētu būt objektīvs pamatojums noteikt zemākas elektroenerģijas cenas par elektroenerģijas biržā noteiktajām cenām, noteikt cenas atbilstoši izmaksām un izmantot *LME* cenu indeksāciju.

5.2.2. *Iedzīvotāja iesniegtās piezīmes*

(86) Iedzīvotājs apgalvoja, ka *Alro* elektroenerģiju pirka no *Hidroelectrica* par preferenciālo cenu, t. i., par cenu, kas ir zemāka par tirgus cenu (piemēram, par *OPCOM* un *ANRE* cenu). Turklāt iedzīvotājs norādīja, ka *Alro* līgumcenas korekcija, izmantojot indeksācijas mehānismu un *LME* formulu, bija diskriminējošs cenu noteikšanas mehānisms attiecībā uz citiem elektroenerģijas pircējiem tirgū.

(87) Komisija saņēma šā iedzīvotāja piezīmes par līgumiem ar elektroenerģijas tirgotājiem, kurās teikts, ka līgumos bija ietverts valsts atbalsts. Netika sniegti pierādījumi, kas pamatotu šo apgalvojumu.

6. **RUMĀNIJAS IESTĀŽU PIEZĪMES PAR TREŠO PERSONU APSVĒRUMIEM**

(88) Rumānijas iestādes atbildēja uz ieinteresēto personu apsvērumiem. Rumānijas iestādes palika pie 2012. gada jūlijā paustās nostājas par līgumiem, kurus *Hidroelectrica* noslēdza ar elektroenerģijas tirgotājiem, un paskaidroja, ka tie nebija parasti stingri, ilgtermiņa līgumi vismaz divu šādu iemeslu dēļ: i) pircējs varēja vienpusēji izbeigt jebkuru līgumu, par to paziņojot 30 dienas iepriekš, nemaksājot kompensāciju, bet *Hidroelectrica* to nevarēja darīt, un ii) stundas laikā saražoto elektroenerģijas daudzumu, ko piegādā pircējam, varēja un var mainīt pēc pircēja ieskatiem.

(89) Turklāt Rumānijas iestādes apgalvoja, ka pēc līgumu noslēgšanas vai pēc to grozījumu pieņemšanas pircējiem bija tiesības (un viņi tās izmantoja) palielināt vai samazināt vajadzīgās elektroenerģijas daudzumu, iesniedzot paziņojumu pat tikai vienu dienu pirms piegādes, kas ir raksturīgi tūlītējiem darījumiem.

(90) Rumānijas iestādes atturējās no apsvērumu sniegšanas par līgumiem, kas noslēgti ar *Electrocarbon* un *Elsid*. Kā vienu no iemesliem šādai rīcībai Rumānijas iestādes minēja, ka tām nebija zināms, vai *Electrocarbon* un *Elsid* darbojās arī elektroenerģijas vairumtirdzniecībā.

(91) Rumānijas iestādes sniedza pamatotas un detalizētas piezīmes par *Alro* un *ArcelorMittal* apsvērumiem, kas pamato to secinājumus, ka to līgumi neietvēra valsts atbalstu. Jo īpaši Rumānijas iestādes paskaidroja, ka valsts nav devusi norādījumus pārstāvjiem *Hidroelectrica* Direktoru padomē un ka Rumānijas uzņēmējdarbības tiesības uzliek padomes locekļiem par pienākumu rīkoties uzņēmuma interesēs, nevis to kapitāla daļu turētāju interesēs, kuri tos iecēla.

(92) Rumānijas iestādes apgalvoja, ka *Alro* tika piegādāta *Hidroelectrica* saražotā elektroenerģija un ka tāpēc peļņa ir jāmēra, ņemot vērā tikai *Hidroelectrica* ražošanas izmaksas. Rumānijas iestādes arī paskaidroja, ka *ArcelorMittal* ir otrs lielākais elektroenerģijas patērētājs Rumānijā aiz *Alro* un ka elektroenerģijai ir piemērojams tāds pats princips kā citiem produktiem – jo lielāks iegādātais apjoms, jo zemāka līgumcena.

(93) Rumānijas iestādes arī apstiprināja *ArcelorMittal* apsvērumus par to, ka saskaņā ar *ANRE* sniegto informāciju rūpniecisko patērētāju maksātā vidējā cena par pieprasīto 150 000 MWh/gadā bija tikai par 11 RON/MWh augstāka par cenu, ko 2010. gadā maksāja *ArcelorMittal*. Iestādes šo atšķirību skaidro šādi: i) piegāde, izmantojot šādu lineāro profilu, ļauj elektroenerģijas piegādātājam optimizēt ražošanas izmaksas; ii) ievērojami samazinās uzturēšanas izmaksas; iii) samazinās darbības ārkārtas pārtraukumu skaits un ilgums, kā arī iv) ievērojami samazinās atšķirības elektroenerģijas tirgū; samazinās arī elektroenerģijas iegādes izmaksas.

(94) Saistībā ar *Alro* konkurenta apsvērumiem Rumānijas iestādes pilnīgi apstiprināja konkurenta nostāju un piekrita, ka Eiropas alumīnija ražotājs konkurē ar alumīnija ražotājiem pasaulē. Turklāt Rumānijas iestādes apgalvoja, ka līgums ar *Alro* nekropļoja konkurenci pasaules alumīnija tirgū.

(95) Rumānijas iestādes arī apgalvoja, ka no finansiālā viedokļa jebkurš racionāli domājošs elektroenerģijas ražotājs, ņemot vērā alumīnija ražotāja raksturīgās īpašības, piedāvātu alumīnija ražotājam tarifu, kas ir izdevīgāks par tiem, kuri noteikti *OPCOM-PCCB* vai tūlītējā tirgū. Rumānijas iestādes arī paskaidroja, ka cena tūlītējā tirgū nebūtu piemērota etaloncena ilgtermiņa līgumam, kas noslēgts ar rūpniecisko patērētāju. Cenām, kas noteiktas divpusējos līgumos ar izdevīgiem maksājumu nosacījumiem un par lieliem elektroenerģijas apjomiem paredzama patēriņa gadījumā, jābūt daudz zemākām par cenām tūlītējā tirgū.

(96) Rumānijas iestādes uzskatīja, ka iedzīvotāja apsvērumi nav pamatoti. Attiecībā uz iedzīvotāja apgalvojumu, ka uzņēmumam *Alro* noteiktās cenas bija zemākas par cenām, kas noteiktas līdzīgiem darījumiem Rumānijā, Rumānijas iestādes paskaidroja, ka šis iedzīvotājs pilnīgi nav ņēmis vērā visu konkrēto darījumu elementu cenu svārstības (t. i., lieli elektroenerģijas apjomi paredzama patēriņa gadījumā, augsts paredzamības līmenis un pārdevējam izdevīgi finansiālie apstākļi).

(97) Attiecībā uz iedzīvotāja minēto otro argumentu, ka *Alro* iespēja koriģēt cenas, izmantojot *LME* formulu, uzskatāma par diskrimināciju attiecībā pret citiem elektroenerģijas tirgus dalībniekiem, Rumānijas iestādes secināja, ka: i) saskaņā ar Rumānijas tiesību aktiem tas ir atļauts, ja *Hidroelectrica* no attiecīgā līguma guva peļņu, un ii) šis darījums bija partnerības veids starp pārdevēju un pircēju, kuri dalīja peļņu, kas iegūta, pārdodot alumīniju.

7. **NOVĒRTĒJUMS**

7.1. **Valsts atbalsta esība**

(98) Saskaņā ar LESD 107. panta 1. punktu "ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm". Lai uzskatītu, ka pasākums ietver valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē, tam jāatbilst visiem šiem nosacījumiem.

(99) Tāpēc ir jānovērtē, vai pārbaudāmie līgumi nodrošināja valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē *Hidroelectrica* pārdotās elektroenerģijas pircējiem, t. i., *Alpiq RomEnergie*, *Alpiq RomIndustries*, *EFT*, *Electrica*, *Electromagnetica*, *Energy Holding*, *EURO-PEC*, *Luxten-Lighting*, *Alro*, *ArcelorMittal*, *Electrocarbon* un *Elsid*, pēc Rumānijas pievienošanās Eiropas Savienībai.

(100) Tā tas būtu, papildus citiem LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumiem, tikai tad, ja attiecīgie līgumi būtu izdevīgi konkrētiem pircējiem, nodrošinot tiem ekonomisku priekšrocību, kas pārsniedz normālus tirgus apstākļus, un tikai tad, ja priekšrocību, kuru nodrošina šie līgumi un to turpmākie grozījumi, var attiecināt ne tikai uz Rumānijas valsts līdzekļiem, bet arī uz valsts darbībām, norādījumiem vai noteicošu ietekmi, ko neparedz *Hidroelectrica* neatkarīgi komerclēmumi.

(101) Atbilstīgi spriedumam *Budapesti Erömü* lietā ([51]) valsts atbalsta pasākumi, kurus ievieš pirms pievienošanās ES un kuri ir spēkā arī pēc pievienošanās ES, uzskatāmi par esošo atbalstu vai jaunu atbalstu, ko piešķir pēc pievienošanās. Lai šos pasākumus uzskatītu par esošo atbalstu, tiem ir jābūt skaidri noteiktiem Aktā par dalībvalstu pievienošanos Eiropas Savienībai; konkrētajā gadījumā – Līguma par Rumānijas un Bulgārijas pievienošanos Eiropas Savienībai (Pievienošanās akta) V pielikumā ([52]). Šie līgumi nebija skaidri minēti Pievienošanās akta V pielikumā. Tā kā līgumi bija spēkā arī pēc Rumānijas pievienošanās ES, šie pasākumi noteikti uzskatāmi par jauniem un tāpēc atbilstīgi minētajai judikatūrai tie ir jānovērtē pēc pievienošanās dienas (2007. gada 1. janvāra), ņemot vērā četrus LESD 107. panta 1. punktā minētos nosacījumus.

([51]) Spriedums apvienotajās lietās T-80/06 un T-182/09 *Budapesti Erömü/Eiropas Komisija*, 50.–62. punkts.
([52]) OV L 157, 21.6.2005., 96. lpp.

Tāpēc Komisijai būtu jānovērtē līgumi kā iespējami jauni atbalsta pasākumi, sākot ar Rumānijas pievienošanās dienu ES, proti, 2007. gada 1. janvāri. Novērtējumu nevar veikt, pamatojoties uz tirgus apstākļiem līgumu noslēgšanas brīdī (sk. 19. apsvērumu), jo īpaši, lai nolemtu, vai minētie līgumi to noslēgšanas brīdī atbilda tirgus cenai. Tāpēc šie apstākļi turpmāk netiks novērtēti.

7.2. **Iespējamās ekonomiskās priekšrocības attiecībā uz tirgus nosacījumiem novērtējums**

(102) Lai noteiktu, vai cenas un nosacījumi, ar kādiem *Hidroelectrica* piegādāja elektroenerģiju iespējamiem atbalsta saņēmējiem, citādi būtu pieejami Rumānijas tirgū, sākot ar 2007. gadu, Komisijai vispirms ir jānosaka tirgus cenai atbilstoša etaloncena: i) laikposmā, kad līgumi bija spēkā pēc Rumānijas pievienošanās ES, un ii) laikposmā, kad Komisija ierosināja oficiālo procedūru saistībā ar šiem līgumiem.

7.2.1. *Ekonomiskā priekšrocība attiecībā uz tirgus nosacījumiem*

(103) Lai novērtētu iespējamo ekonomisko priekšrocību, Komisija par atsauces punktu izmanto tirgus operatoru, kuram noteiktas tādas pašas vai līdzīgas saistības kā *Hidroelectrica*, kuram bija vienādas iespējas un kurš darbojās tādos pašos juridiskos un ekonomiskos apstākļos, kādi Rumānijā bija pārbaudāmajā periodā, ņemot vērā operatora ierobežojumus un komerciālos mērķus ([53]). Ja saistība ar valsts atbalstu netiek konstatēta, valstij piederošam uzņēmumam, pārdodot izstrādājumus, jārīkojas kā privātam operatoram tirgus ekonomikā, cenšoties pēc iespējas palielināt ieņēmumus vai samazināt izdevumus. Citiem vārdiem sakot, lai novērtētu iespējamu nepamatotu ekonomisku priekšrocību, ko nodrošina komercpiegādes līgums ar valstij piederošu piegādātāju, jānovērtē, kādā apmērā piegādātājs, kurš nav valstij piederošs piegādātājs, līdzīgā situācijā būtu rīkojies tāpat.

(104) Tāpat gadījumā, ja valsts noteikto elektroenerģijas tarifu un augstākās cenas starpība brīvajā tirgū pirmajā pārbaudē var liecināt, ka ir ietverts valsts atbalsts, objektīvu iemeslu dēļ tomēr var konstatēt, ka zemākas cenas noteikšana pārbaudāmajos līgumos nenodrošina elektroenerģijas pircējam ekonomisku priekšrocību attiecībā uz tirgus nosacījumiem ([54]). Visbeidzot, izvērtējot iespēju, ka valsts atbalsts ir definēts kā elektroenerģijas cenas, kas ir augstākas par elektroenerģijas tirgus cenu sarežģītos tirgus apstākļos, Komisija var likumīgi atbildēt par konkrētām metodēm vai ekonomiskiem modeļiem, ko izmanto, lai noteiktu līgumcenu un tirgus cenu starpību ([55]).

(105) Faktiski līgumcenu koriģēja katru gadu, nosakot to augstāku par līgumā noteikto cenu, vai katru gadu vairākiem līgumiem noteica to atsevišķi, izņemot *Alro* līgumus, jo šajā gadījumā faktisko cenu noteica, izmantojot līguma indeksācijas formulu. Tāpēc, sākot ar 2007. gada 1. janvāri, ekonomiskās priekšrocības esību novērtē par katru pārbaudāmo gadu.

— Līgumi ar elektroenerģijas tirgotājiem, elektrodu ražotājiem un *Alro*

(106) Kā minēts 24.–35. apsvērumā, Komisija pārbaudīja vairākus Rumānijas elektroenerģijas tirgus segmentus laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam. Lai salīdzinātu līdzīgos, ieteicams pārbaudīt vistuvākās un atbilstošākās līgumcenas, kas attiecas uz pārbaudāmo periodu.

(107) Labi funkcionējošos elektroenerģijas tirgos ar atbilstošu likviditāti un instrumentiem, kas ļauj paredzēt turpmāko piegāžu cenas, tūlītējas cenas ir labs rādītājs vai tirgus cenu aizstājējvērtība, ko konkrētos līgumos var izmantot kā etaloncenu cenu līmeņu novērtēšanai. Tomēr šajā gadījumā, tā kā regulētie tarifi 2007. gadā Rumānijā tika piemēroti joprojām samērā lielai pieprasījuma daļai, tā kā *OPCOM* tirdzniecības platformu likviditāte laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam bija ierobežota, tā kā tās elektroenerģijas apjomi, kas attiecas uz pārbaudāmiem līgumiem, tika pārbaudīti un tā kā *OPCOM* pārvaldītās elektroenerģijas biržas bija izveidotas kā būtisks pretmonopola tirgus, kurā ļaunprātīgi tika izmantots dominējošais stāvoklis (30.–31. apsvērums un 34. apsvērums), kā arī ņemot vērā trešo personu piezīmes (60.–63. apsvērums), nevar *prima facie* noteikt, vai tūlītējas cenas vai *OPCOM PCCB* platformas cenas var izmantot kā atbilstīgas etaloncenas, lai novērtētu iespējamo ekonomisko priekšrocību attiecībā uz tirgus cenām.

([53]) Skatīt judikatūru 39. zemsvītras piezīmē, 69.–89. punkts.
([54]) Komisijas 2014. gada 4. februāra Lēmums 2014/456/ES par valsts atbalstu Nr. SA.21817 (C 3/07) (ex NN 66/06), ko īstenojusi Spānija Spānijas elektroenerģijas tarifi – patērētāji (OV L 205, 12.7.2014., 25. lpp.), 113.–120. apsvērums.
([55]) Spriedums apvienotajās lietās T-80/06 un T-182/09 *Budapesti Erömü/Eiropas Komisija*, 104.–114. punkts.

(108) Tāpēc Komisija neizmanto vidējās *OPCOM* cenas kā etaloncenas *Hidroelectrica* līgumcenu salīdzināšanai, jo tai bija bažas, kas minētas attiecīgajos lēmumos par procedūras uzsākšanu, par ekonomisko priekšrocību desmit līgumos, kuri noslēgti ar elektroenerģijas tirgotājiem, un divos līgumos, kuri noslēgti ar elektrodu ražotājiem. Izmeklēšana pierādīja, ka tirdzniecību platformās, piemēram, *OPCOM*, īsākā laikā un atbilstoši standarta noteikumiem, kā arī neatkarīgi no tā, vai tas ir nākamās dienas tirgū vai uz tāda līguma pamata, kas noslēgts uz gadu vai uz īsāku periodu, vai ja mērķis ir sniegt papildu pakalpojumus vai balansēšanas pakalpojumus elektroenerģijas tīkla operatoram, konkrētajos apstākļos Rumānijas tirgū attiecīgajā periodā nevar uzskatīt par pamatotu alternatīvu pārbaudāmajiem *Hidroelectrica* norādītajiem līgumiem. Attiecīgie līgumi bija noslēgti tiešu sarunu ceļā, lai noteiktu konkrētas pircēja un pārdevēja piegādes vajadzības, un tas nebija iespējams citos tirgus segmentos. Tāpēc, lai pārliecinātos par iespējamo ekonomisko priekšrocību attiecībā uz tirgus nosacījumiem, jāpārbauda arī nosacījumi, kas bija spēkā citos Rumānijas tirgus segmentos 2007. gadā un turpmākos gados, pat ja tie nebija norādīti lēmumos par procedūras uzsākšanu.

(109) Attiecībā uz regulēto tirgu, kurā *Hidroelectrica* piegādāja aptuveni vienu piektdaļu tobrīd saražotās elektroenerģijas (31. apsvērums), – salīdzinājumā ar regulētajām cenām, kuras *Hidroelectrica* katru gadu noteica atbilstīgi attiecināmajām izmaksām un atdeves koeficientam, ko noteica elektroenerģijas regulators *ANRE*, visas pārbaudāmās līgumcenas pastāvīgi bija daudz augstākas par regulētajām cenām laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam (26. apsvērums un I pielikums). Tāpēc *Hidroelectrica* bija ekonomisks pamatojums turpināt piegādes visiem iespējamajiem atbalsta saņēmējiem, uz kuriem attiecas šī pārbaude par laikposmu no 2007. gada, jo šie līgumi bija izdevīgāki par tiem, kas bija spēkā regulētajos tirgos. Katrā ziņā un attiecībā uz teorētisko alternatīvu palielināt apjomus regulētajā tirgū *Hidroelectrica* nevarētu pēc saviem ieskatiem mainīt elektroenerģijas piegādi no pārbaudāmajiem līgumiem uz regulēto tirgu, jo regulētajā tirgū piegādes apjomus *ex ante* noteica *ANRE*.

(110) Tas *mutatis mutandis* attiecas arī uz tirdzniecības noteikumiem balansēšanas un nākamās dienas tirgos. Tā kā uz *Hidroelectrica* ražošanu daļēji attiecas dispečervadības elektroenerģijas izmaksas un robežizmaksas, nav skaidrs, vai *Hidroelectrica* varēja periodiski nodrošināt lielākus ieņēmumus, elektroenerģijas piegādi veicot nākamās dienas un balansēšanas tirgū, nevis atbilstīgi pārbaudāmajiem līgumiem, īpašu uzmanību pievēršot elektroenerģijas piegādei laikā, kad ir vislielākais pieprasījums un kad cenas ir ievērojami augstākas. Tomēr dažādu iemeslu dēļ tirgus apstākļi un attiecīgajos tirgus segmentos noteiktās cenas pilnīgi neparāda, kādi bija tirgus apstākļi, ar kuriem pārbaudāmos līgumus var salīdzināt, lai noskaidrotu, vai tie pircējiem nodrošināja ekonomisku priekšrocību.

(111) Vispirms var konstatēt, ka laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam *Hidroelectrica* piegādāja elektroenerģiju arī šajos tirgus segmentos, tomēr ierobežotā daudzumā – mazāk nekā 10 % no kopējā pārdošanas apjoma (31. apsvērums). Ir svarīgi noskaidrot, vai šie tirgi varētu būt pienācīga alternatīva operatoram, lai darbotos *Hidroelectrica* vietā un noteiktu pielietojumu 63 % no tā pārdošanas apjomiem – *Hidroelectrica* pārdošanas apjomi, pamatojoties uz divpusējiem līgumiem, kas noslēgti laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

(112) Tirdzniecībai šajos segmentos ir atšķirīgas iezīmes, kuru dēļ nav iespējams noteikt Rumānijas tirgus apstākļus vai apstākļus, kas bija spēkā *Hidroelectrica* ilgtermiņa līgumu noslēgšanas brīdī. Elektroenerģijas ražotāji pārvades sistēmu operatoram balansēšanas pakalpojumus vai papildu pakalpojumus sniedz, pamatojoties uz neparedzamo pieprasījumu un viena pircēja pieprasījuma modeļiem. Nākamās dienas piegāžu gadījumā cena un daudzums katru dienu mainās. Citiem vārdiem sakot, pārbaudāmos ilgtermiņa līgumus, pat neņemot vērā līguma nosacījumus un pieņemot, ka katru gadu pārskatītos līgumus var sadalīt pa segmentiem, nevar salīdzināt ar 365 vienas dienas līgumu pēctecību attiecīgajā laikposmā. Neviens no šiem alternatīvajiem tirgus segmentiem nevarētu nodrošināt *Hidroelectrica* vajadzīgo ienākumu paredzamību un stabilitāti un neatbilstu *Hidroelectrica* ražošanas pazīmēm un ieguldījumu plānam (13.–15. apsvērums).

(113) Visbeidzot, faktiski kopējais apjoms, ko laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam visi Rumānijas piegādātāji katru gadu pārdeva attiecīgajiem pircējiem nākamās dienas un balansēšanas tirgū, vienmēr bija mazāks par apjomu, ko gada laikā piegādāja pārbaudāmo līgumu ietvaros (sk. 30., 31. un 38. apsvērumu). Šajā laikposmā neviena tirgus segmenta jauda un likviditāte nebija piemērota tam, lai uzņemtu tādus elektroenerģijas apjomus, kas pārdoti saskaņā ar pārbaudāmajiem līgumiem. Citiem vārdiem sakot, pat pieņemot neiespējamo – ka *Hidroelectrica* būtu

varējis aizstāt visus Rumānijas ražotājus un pārdevējus vienā vai abos minētajos tirgus segmentos –, *Hidroelectrica* būtu nepieciešami papildu pircēji šiem apjomiem. Līdz ar to noteikumus un cenas, kas bija piemērojami minētajos samērā šaurajos segmentos, neatkarīgi no to apjoma nevar izmantot par atsauci, lai pamatoti un objektīvi salīdzinātu *Hidroelectrica* ilgtermiņa līgumos noteiktās cenas.

(114) Ņemot vērā līgumu galvenos parametrus piegāžu pielāgojamības, ilgā termiņa un apjomu jomā un īpašos Rumānijas tirgus apstākļus pārbaudāmajā periodā, salīdzinājums, kas ir pieejams, lai noteiktu iespējamo ekonomisko priekšrocību Rumānijas toreizējos tirgus apstākļos, bija cenas, par kurām lielie patērētāji vienojās, noslēdzot norādītos tiešu sarunu ceļā noslēgtos līgumus par nosacījumiem, kas nebija stingri un iepriekš noteikti. Tāpēc ir jānoskaidro, vai pārbaudāmo līgumu cena sakrita ar citu pārdevēju noteiktajām cenām Rumānijas tirgū attiecībā uz tiešu sarunu ceļā noslēgtiem līgumiem. 35.–38. apsvērumā iepriekš tekstā aprakstītā datu kopa par spēkā esošajiem tiešu sarunu ceļā noslēgtajiem līgumiem, kuri tika noslēgti vienlaikus ar pārbaudāmajiem līgumiem, ir vispiemērotākā, kas šajā gadījumā Komisijai ir pieejama, lai salīdzinātu elektroenerģijas tirgotājiem *Alro*, *Electrocarbon* un *Elsid* noteiktās līgumcenas. Tāpēc Komisija šīs cenas salīdzināja ar cenām, kuras izriet no datu kopas, kas attiecas uz laikposmu no 2007. gada 1. janvāra līdz 2010. gada beigām.

— Līgumi ar *ArcelorMittal*

(115) Attiecībā uz abiem līgumiem, ko 2009. un 2010. gadā *Hidroelectrica* noslēdza ar *ArcelorMittal OPCOM-PCCB* tirgū, Komisija uzskata, ka abu tirgotāju paralēlo piedāvājumu *OPCOM-PCCB* cenas, kuras ir minētas lēmumā par procedūras uzsākšanu, nav atbilstošas etaloncenas noteikšanai šādu iemeslu dēļ:

— saistībā ar 2009. gadā noslēgto līgumu neviens no abiem paralēlajiem piedāvājumiem *OPCOM* tirgū faktiski nebija spēkā. *Energy Holding* anulēja savu paralēlo piedāvājumu, kuram bija noteikts vienāds termiņš, apjoms un piegādes nosacījumi, pirms *ArcelorMittal* piedāvājuma izsoles ([56]). Otru – *Petprod* – piedāvājumu nevarēja izmantot etaloncenas noteikšanai, jo tas attiecās tikai uz pusi no apjoma, ko *ArcelorMittal* vēlējās iegādāties,

— saistībā ar 2010. gadā noslēgto līgumu abu tirgotāju, kuri iesniedza paralēlos piedāvājumus, finanšu dati liecināja, ka tie nespētu izturēt zaudējumus, ja tie nevarētu pārdot tālāk lielu elektroenerģijas apjomu, ko tie plānoja iegādāties no *Hidroelectrica*. Abu tirgotāju patiesais nolūks bija 2010. gadā pārdot tālāk elektroenerģiju *ArcelorMittal* par augstāku cenu. Faktiski abus piedāvājumus anulēja uzreiz pēc tam, kad *Hidroelectrica* 2010. gada 29. decembrī apstiprināja *ArcelorMittal* piedāvājumu, un tas pierāda, ka konkrētie tirgotāji bija paredzējuši šos apjomus pārdot tieši *ArcelorMittal* ([57]).

(116) Ja nav spēkā pilnīgi salīdzināmi līgumi, *OPCOM-PCCB* vidējās cenas nevar izmantot etaloncenas noteikšanai abiem līgumiem, kas noslēgti ar *ArcelorMittal*, jo *OPCOM* tirgū pārdotās elektroenerģijas apjoms bija ierobežots un darījumu veidi nav salīdzināmi.

(117) Neskatoties uz lēmumos par procedūras uzsākšanu minētajiem sākotnējiem secinājumiem un ņemot vērā lielo apjomu elektroenerģijas, ko iegādājās *ArcelorMittal*, kā arī to, ka *ArcelorMittal* bija uzticams un finansiāli stabils *Hidroelectrica* klients un ka nevienu no abiem paralēlajiem piedāvājumiem un *OPCOM-PCCB* vidējo cenu nevarēja izmantot abu ar *ArcelorMittal* noslēgto līgumu salīdzināšanai, Komisija uzskata, ka salīdzināšanas nolūkā etaloncenu vislabāk var noteikt, izmantojot citus datu kopā minētos līgumus. Tāpēc, ņemot vērā piezīmes, kas saņemtas saistībā ar lēmumu par procedūras uzsākšanu, Komisija laboja savu analīzi un pārbaudīja cenas, kuras noteiktas abos ar *ArcelorMittal* noslēgtajos līgumos, atbilstoši datu kopai, ko izmantoja ilgtermiņa līgumu salīdzināšanai.

([56]) *Hidroelectrica* izsolīja *ArcelorMittal* piedāvājumu 2009. gada 23. decembrī, bet *Energy Holding* savu piedāvājumu anulēja 2009. gada 22. decembrī.

([57]) Divus paralēlos piedāvājumus – *Arelco* un *Petroped* – anulēja attiecīgi 2010. gada 20. un 30. decembrī.

— Ilgtermiņa līgumu cenu ekonometriskā analīze, ko veica Komisija

(118) Labi funkcionējošos elektroenerģijas tirgos ar atbilstošu likviditāti un instrumentiem, kas ļauj paredzēt turpmāko piegāžu cenas, tūlītējas cenas ir labs rādītājs vai tirgus cenu aizstājējvērtība, ko konkrētos līgumos var izmantot kā etaloncenu cenu līmeņu novērtēšanai. Tomēr šajā gadījumā, tā kā regulētie tarifi 2009. gadā Rumānijā tika piemēroti samērā lielai pieprasījuma daļai un tā kā *OPCOM* tirdzniecības platformām laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam bija ierobežota likviditāte un *OPCOM* pārvaldītās elektroenerģijas biržas bija izveidotas kā būtisks pretmonopola tirgus, kurā tika ļaunprātīgi izmantots dominējošais stāvoklis, iespējamās ekonomiskās priekšrocības attiecībā uz tirgus cenām novērtēšanai ieteicams izmantot citus atbilstīgos standartus.

(119) Rezultātā Komisija izmantoja Rumānijas iestāžu iesniegto datu kopu un uzskatīja, ka tā vislabāk atspoguļo Rumānijas tirgus apstākļus. Datu kopā ir iekļauta atbilstoša informācija, lai Komisija varētu analizēt Rumānijas elektroenerģijas tirgus apstākļus pārbaudāmajā periodā, kā noteikts 36. un 37. apsvērumā. Pamatojoties uz datu kopu, Komisija veica ekonometrisko analīzi etaloncenas noteikšanai, salīdzinot pārbaudāmos *Hidroelectrica* līgumus, kas noslēgti pārbaudāmajā periodā, ar citiem elektroenerģijas piegādes līgumiem. Iespējamo priekšrocību attiecībā uz tirgus nosacījumiem apmēra noteikšanai sarežģītos tirgus apstākļos var izmantot ekonomiskos modeļus (104. apsvērums), piemēram, apstākļus, kādi bija Rumānijā, sākot ar 2007. gadu (24.–38. apsvērums un 107. apsvērums). Pilnīgs un sīks ekonometriskās analīzes apraksts un rezultāti ir sniegti II pielikumā.

(120) Tā kā konkrētas atsauces trūkuma dēļ nebija iespējams izveidot "tirgus nosacījumus", lai pārbaudītu, vai līgumos noteiktās cenas pārsniedz tirgus līmeni, tirgus etaloncena tika izteikta kā aizstājējvērtība, proti, radot nozīmīgas lejupejošas nobīdes no aprēķinātās tirgus cenas. Izmantojot šo pieeju, Komisija salīdzināja *Hidroelectrica* līgumu cenas ar tirgus etaloncenu par laikposmu no 2007. līdz 2010. gadam. Šo salīdzinājumu izmantoja katru gadu, jo – pretrunā attiecīgajiem līgumu nosacījumiem – līgumos norādītās pārdošanas cenas katru gadu ([58]) laboja.

(121) Analīze apliecināja, ka tikai trīs iespējamie atbalsta saņēmēji guva labumu no cenām, kas bija zemākas par tām, kuras varētu uzskatīt par atbilstošām etaloncenai:

— katru gadu laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam *Electrocarbon* un *Elsid* norādīja līgumcenas, kas bija zemākas par etaloncenu attiecīgajā gadā,

— *Luxten-Lighting* līgumcena bija augstāka par etaloncenu tikai 2008. un 2009. gadā.

(122) Analīze apliecināja, ka *Hidroelectrica* noteiktās cenas deviņos līgumos, kas noslēgti laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam, proti, līgumos, kas noslēgti ar *Alpiq RomIndustries*, *Alpiq RomEnergie*, *EFT*, *Electromagnetica*, *Energy Holding*, *Euro-Pec*, *Electrica*, *ArcelorMittal* un *Alro*, bija pilnīgi atbilstošas etaloncenai. *Luxten-Lighting* līgumcena, kas bija noteikta laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam, būtiski neatšķiras no cenām, kas bija noteiktas citos Rumānijā tiešu sarunu ceļā noslēgtos līgumos.

(123) Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija secina, ka nebija nepamatotas ekonomiskās priekšrocības attiecībā uz tirgus nosacījumiem saistībā ar līgumiem, kas noslēgti ar *Alpiq RomIndustries*, *Alpiq RomEnergie*, *EFT*, *Electromagnetica*, *Energy Holding*, *Euro-Pec*, *Electrica*, *ArcelorMittal* un *Alro*, visā pārbaudāmajā periodā un saistībā ar līgumiem, kas noslēgti ar *Luxten-Lighting* laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

(124) Tomēr empīriskajā analīzē tika konstatēts, ka trijos līgumos noteiktās cenas neatbilda etaloncenai, proti, līgumā, ko *Hidroelectrica* noslēdza ar *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā, un līgumos ar *Electrocarbon* un *Elsid* – laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

(125) Ņemot vērā iepriekš minēto, var uzskatīt, ka *Hidroelectrica* lēmums saglabāt trīs līgumus, proti, ar *Elsid*, *Electrocarbon* un *Luxten-Lighting* nebija pareizs tirgus operatora lēmums, jo līgums ar *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un līgumi ar *Electrocarbon* un *Elsid* laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam neatbilst tirgus apstākļiem saskaņā ar piesardzīgiem pieņēmumiem (II pielikums). Tāpēc *Hidroelectrica* līgumi deva nepamatotu ekonomisku priekšrocību *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un *Electrocarbon* un *Elsid* – laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

([58]) Sk. šā lēmuma I pielikumu.

(126) No tā izriet, ka 2008. gadā un 2009. gadā noslēgtie *Hidroelectrica* līgumi ar *Luxten-Lighting* un laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam noslēgtie līgumi ar *Electrocarbon* un *Elsid* ļāva pircējiem gūt labumu, nodrošinot tiem nepamatotu ekonomisko priekšrocību salīdzinājumā ar parastiem tirgus apstākļiem, un tāpēc nevar izslēgt iespēju, ka līgumi ietvēra valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

(127) Tāpēc, ņemot vērā Komisijas ekonometriskās analīzes secinājumus, kas aprakstīti 120. apsvērumā, ir vēl jānoskaidro, vai uz *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid* attiecas vēl kāds no kumulatīvajiem nosacījumiem par saistību ar valsts atbalstu.

7.3. **Valsts līdzekļi un pasākumu attiecināmība uz valsti**

(128) Tā kā 80 % *Hidroelectrica* kapitāla daļu pieder valstij un tā kā pārdošanas ieņēmumu samazināšanās var ierobežot Rumānijai, kas ir uzņēmuma kapitāla daļu turētājs, pieejamos resursus, Komisija var secināt, ka pārdotās elektroenerģijas ieņēmumi vai zaudējumi atbilstīgi trīs noslēgtajiem līgumiem – ar *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un ar *Electrocarbon* un *Elsid* laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam, ietvēra valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

(129) Tomēr šis secinājums var neattiekties uz *Hidroelectrica* komerclēmumu attiecināmību uz Rumānijas valsti saistībā ar cenām un pārdošanas ieņēmumiem, kas iegūti, pamatojoties uz trīs līgumiem ar *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid* pēc 2007. gada 1. janvāra. Tas, ka pārbaudāmo līgumu cenas noteica *Hidroelectrica*, kas ir publisks, Rumānijas valstij piederošs uzņēmums, ir nepietiekams arguments, lai secinātu, ka šie lēmumi ir attiecināmi uz Rumānijas valsti.

(130) Faktiski 2007. gada 1. janvārī bija spēkā visi trīs līgumi (19. apsvērums, I pielikums). Komisija nav kompetenta noteikt, vai visu trīs konkrēto līgumu noslēgšana 2002. un 2004. gadā un jebkādi grozījumi, kas pieņemti pirms Rumānijas pievienošanās ES, ir attiecināmi uz Rumānijas valsti, vai novērtēt tirgus apstākļus līgumu slēgšanas vai grozīšanas dienā (101. apsvērums). Komisija ir kompetenta novērtēt šos *Hidroelectrica* lēmumus:

— steidzamu vai taktisku lēmumu panākt to, lai pēc 2007. gada 1. janvāra paliek spēkā pārdošanas līgumi, kas noslēgti pirms Rumānijas pievienošanās ES, un

— lēmumus, kas būtiski maina līgumu nosacījumus pēc Rumānijas pievienošanās ES, jo īpaši lēmumus par līgumcenu grozīšanu.

(131) Tāpēc, lai gan Rumānijas valstij bija iespēja kontrolēt *Hidroelectrica* politiku un izmantot dominējošo ietekmi pār tā lēmumiem, nevar automātiski pieņemt, ka tā faktiski izmantoja šo kontroli saistībā ar līgumu ar *Luxten-Lighting*, kas noslēgti 2008. un 2009. gadā, un ar *Electrocarbon* un *Elsid* līgumu, kas noslēgti laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam, saglabāšanu un līgumcenu grozīšanu.

(132) Atbilstīgi attiecīgajai judikatūrai ([59]) ir jānoskaidro, vai var uzskatīt, ka Rumānijas iestādes bija kādā veidā iesaistītas, lai nodrošinātu, ka līgumi paliek spēkā un ka līgumcenas tiek mainītas, vai uzskatīt, ka Rumānijas iestādes nebija saistītas ar šiem lēmumiem, kas gan ir maz ticams. Tāpēc par lēmumu par pārbaudāmajiem līgumiem attiecināmību uz Rumānijas valsts liecina vairākas pazīmes, ņemot vērā apstākļus un kontekstu, kādā *Hidroelectrica* piegādāja elektroenerģiju *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un *Electrocarbon* un *Elsid* pēc 2007. gada.

(133) Jo īpaši un pamatojoties uz attiecīgo judikatūru, trīs spēkā esošo līgumu saglabāšana un līgumcenas maiņa pēc 2007. gada var būt attiecināma uz Rumāniju šādos gadījumos: i) *Hidroelectrica* nevarēja pieņemt lēmumu šajās lietās, neņemot vērā valsts iestāžu prasības, vai ii) *Hidroelectrica* bija jāņem vērā valdības vai ministriju pieņemtie noteikumi. Bija jāņem vērā arī: iii) tas, vai *Hidroelectrica* ir integrēta valsts pārvaldes struktūrās; iv) tās darbības un

([59]) Spriedums lietā C-482/99 *Francija/Komisija* (*Stardust Marine*), ECLI:EU:C:2002:294, 51.–58. punkts.

rīcība tirgū parastos konkurences apstākļos ar privātiem operatoriem; v) *Hidroelectrica* juridiskais statuss (attiecībā uz publisko tiesību normu vai standarta uzņēmējdarbības tiesību piemērošanu); vi) publisko iestāžu ietekme uzņēmumā vai vii) citas pazīmes, kas liecina par publisko iestāžu līdzdalību, lai saglabātu spēkā līgumus un mainītu līgumcenas, vai to nepiedalīšanās, kas ir maz ticama, arī attiecībā uz viii) *Hidroelectrica* pieņemto lēmumu apjomu, saturu vai noteikumiem ([60]).

(134) Uzņēmuma *Hidroelectrica* darbību regulē standarta uzņēmējdarbības tiesības, un tas nav integrēts publiskās pārvaldes struktūrās. Jāpiebilst, ka *Hidroelectrica* Direktoru padomes locekļi var savus pienākumus apvienot ar amatiem valdībā (12. apsvērums). Tas var nozīmēt, ka Direktoru padomes locekļi galvenokārt tika izraudzīti, ņemot vērā to sakarus valdībā, nevis pieredzi vai zināšanas uzņēmējdarbības jomā. Lai gan *Hidroelectrica* ir jāņem vērā valdības vai ministriju noteikumi, nevar pierādīt, ka tie tika pieņemti, lai paliktu spēkā trīs konkrētie līgumi un lai paaugstinātu līgumcenas. Jo īpaši nav pierādījumu, ka *Hidroelectrica* kapitāla daļu turētāju sapulcei vai Direktoru padomei bija ietekme uz lēmumiem par komerciālajiem elektroenerģijas piegādes līgumiem (to saglabāšanu) un/vai par šo līgumu cenu maiņu (12. apsvērums). Kā norādīja vairākas ieinteresētās personas, saskaņā ar *Hidroelectrica* statūtiem un Rumānijas uzņēmējdarbības tiesībām izpilddirektors vada uzņēmumu, pārstāv to ikdienas darbā un neatkarīgi pieņem lēmumus par visiem jautājumiem, izņemot tos, kurus pieņem kapitāla daļu turētāju sapulce un Direktoru padome. Rumānijas iestādes uzsvēra, ka Direktoru padomes locekļiem lēmumi ir jāpieņem uzņēmuma interesēs.

(135) Ministrijas rīkojums Nr. 445/2009, uz kuru Komisija atsaucās lēmumos par procedūras uzsākšanu (44. apsvērums), neietekmēja šo trīs līgumu nosacījumus. Saskaņā ar šā rīkojuma 1. panta 2. punktu uz spēkā esošajiem divpusējiem līgumiem parasti neattiecās noteikums, kas paredz, ka Ekonomikas, tirdzniecības un uzņēmējdarbības vides ministrijas pārstāvjiem un valstij piederošo elektroenerģijas uzņēmumu valdes locekļiem ir pienākums nodrošināt, ka, sākot ar 2010. gada 31. martu, vairumtirdzniecības tirgum paredzēto elektroenerģiju tirgo tikai *OPCOM*. Kā noteikts 101. apsvērumā, kompetence pārbaudīt konkrēto līgumu atbilstību ES noteikumiem valsts atbalsta jomā bija noteikta, sākot ar Rumānijas pievienošanos ES, tātad trīs gadus pirms Ministrijas rīkojumā Nr. 445/2009 noteiktā laika ierobežojuma un vairāk nekā divus gadus pirms šā rīkojuma pieņemšanas. No tā izriet, ka šie noteikumi nebija spēkā laikā, kad radās aizdomas par šo līgumu neatbilstību ES noteikumiem. Turklāt mazumtirdzniecības līgumi, kas noslēgti starp *Hidroelectrica* un *Elsid* un *Electrocarbon* – spēkā kopš 2010. gada 31. marta –, netiktu ņemti vērā pat tad, ja šis pasākums attiektos arī uz līgumiem, kas bija noslēgti rīkojuma pieņemšanas brīdī, jo tas attiecās tikai uz (turpmākiem) vairumtirdzniecības līgumiem.

(136) Turklāt, lai gan Ministrijas rīkojumā Nr. 445/2009 ir noteikts valsts ietekmes apmērs attiecībā uz valstij piederošu elektroenerģijas ražotāju komercpolitiku, tā mērķis galvenokārt ir nodrošināt regulatīvu funkciju, proti, uzlabot pārredzamību elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgū un nodrošināt lielāku apjomu un likviditāti *OPCOM* tirdzniecības platformās. Šis ministrijas rīkojums attiecas uz visiem valstij piederošiem ražotājiem, ne tikai uz *Hidroelectrica*. Tāpēc no Ministrijas rīkojuma Nr. 445/2009 noteikumiem nevar secināt, ka Rumānijas valsts kontrolēja visus darījumus, līgumus vai līgumu grozījumus saistībā ar valstij piederošu ražotāju piegādāto elektroenerģiju attiecībā uz lielāko daļu ražotāju Rumānijas tirgū vai tieši *Hidroelectrica*. Citiem vārdiem sakot, šis rīkojums nepierāda, ka Rumānijas valsts bija iesaistīta ikdienas komercdarbībā, pārdošanas līgumu un to grozījumu pieņemšanā, sarunās par cenām utt. saistībā ar trīs pārbaudāmajiem līgumiem.

(137) Izņemot elektroenerģijas piegādi regulētajā tirgū (25. un 26. apsvērums), *Hidroelectrica* elektroenerģiju piegādā atvērtā tirgū pircējiem pašpatēriņam, konkurējot ar citiem privātiem vai publiskiem piegādātājiem. Jo īpaši lielu daļu elektroenerģijas, kas ļoti pārsniedz *Hidroelectrica* kopējo piegāžu apjomu saskaņā ar visiem pārbaudāmajiem līgumiem, tirgoja atbilstīgi norādītiem, divpusējiem ilgtermiņa līgumiem Rumānijas tirgū, kur konkurē daudzi piegādātāji (30. un 38. apsvērums). Tāpēc pārbaudāmie *Hidroelectrica* līgumi un jo īpaši trīs norādītie ilgtermiņa līgumi ar *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*, kas spēkā arī pēc 2007. gada 1. janvāra, nav nepareizi vai ārkārtēji, un valsts īpašās interesēs nebija tos saglabāt.

([60]) Sk. 59. zemsvītras piezīmi.

(138) Turklāt līgumus ar *Electrocarbon* un *Elsid* saglabāja un pārskatīja *Hidroelectrica* tiesību pārņēmējs pēc maksātnespējas procedūras sākšanas 2012. gadā, un tātad šie līgumi bija izdevīgi arī *Hidroelectrica* jaunajai pagaidu vadībai vēl ilgi pēc Rumānijas pievienošanās Eiropas Savienībai 2007. gadā un ilgi pēc tam, kad šie līgumi tika pieņemti un grozīti, jo īpaši attiecībā uz cenām. Turklāt *Hidroelectrica* lūdza paaugstināt cenas, nosakot tās augstākas par līgumcenām, un iesniedza paziņojumu *Electrocarbon* un *Elsid* par piegāžu pārtraukšanu, lai mudinātu tos piekrist cenu paaugstinājumam 2010. gadā (22. apsvērums), un tādējādi tas rīkojās kā pārdevējs, kura mērķis ir palielināt ieņēmumus, nevis nodrošināt atbalstu.

(139) Tas neizslēdz iespēju, ka Rumānijas valsts var iesaistīties valstij piederošu elektroenerģijas piegādātāju komerclīgumu slēgšanā konkrētu un lielo pircēju interesēs rūpniecības jomā. Piemēram, pirms Rumānijas pievienošanās ES Ekonomikas un tirdzniecības ministrijas valsts sekretārs 2006. gada 2. februārī parakstīja iekšēju piezīmi, ko apstiprināja ministru prezidents un kas paredz noteikt īpašus preferenciālus nosacījumus desmit lielākajiem elektroenerģijas lietotājiem Rumānijā (tostarp alumīnija vai tērauda ražotājiem, kuriem elektroenerģiju piegādā *Hidroelectrica* vai *Nuclearelectrica*). Jo īpaši attiecībā uz līgumu ar *Arcelor-Mittal Hidroelectrica* Direktoru padomes 2009. gada 16. decembra lēmums Nr. 13/2009 paredz "*Hidroelectrica* izpilddirektoram *sarunu ceļā vienoties par spēkā esošajiem elektroenerģijas tirdzniecības līgumiem Hidroelectrica interesēs*". Tāpēc Direktoru padome apstiprināja *ArcelorMittal* 2009. un 2010. gadā noslēgto līgumu pamatnosacījumus. *Hidroelectrica* Direktoru padome apstiprināja arī *Alro* līguma 17. papildinājumu, ko pieņēma 2009. gadā (līgumcenas aprēķināšanai izmantojot *LME* formulu).

(140) Turklāt *Nuclearelectrica* un *CE Hunedoara*, kuri, tāpat kā *Hidroelectrica*, ir valstij piederoši uzņēmumi, divu ģenerāldirektoru pieņemtais 2011. gada 3. februāra memorands noteica, ka, lai noslēgtu elektroenerģijas vairumtirdzniecības līgumu starp *Nuclearelectrica* kā pārdevēju un *CE Hunedoara* kā pircēju, nepieciešams Ekonomikas un tirdzniecības ministrijas apstiprinājums. Šā darījuma nolūkā bija jānosaka Rīkojuma Nr. 445/2009 izņēmums, kas paredz, ka elektroenerģijas vairumtirdzniecības darījumus, kuri saistīti ar kādu valstij piederošu uzņēmumu, drīkst veikt tikai *OPCOM* tirgū. Šo izņēmumu lūdza pieņemt, jo iegādātā elektroenerģija nodrošinātu "*vairāku valsts nozīmes rūpniecisko patērētāju vajadzības 2011. gadā*". Ekonomikas un tirdzniecības ministrija apstiprināja šo memorandu.

(141) Tādējādi ir netieši pierādījumi tam, ka nevar pilnīgi izslēgt Rumānijas valsts līdzdalību to *Hidroelectrica* līgumu noslēgšanā vai būtisku grozījumu veikšanā, kas noslēgti ar lieliem pircējiem, kuri pārstāv energoietilpīgu rūpniecības nozari.

(142) Turklāt Komisija secināja, ka iegādes līgumi, kurus *Hidroelectrica* 2008. un 2009. gadā noslēdza ar diviem citiem valstij piederošiem uzņēmumiem – *Electrocentrale Deva* un *Termoelectrica* –, bija attiecināmi uz Rumānijas valsti. Secinājuma pamatā galvenokārt bija pierādījumi, ka šie abi valstij piederošie uzņēmumi lūdza ministru, kas pārstāv arī valstij piederošo uzņēmumu *Hidroelectrica*, apstiprināt šos līgumus, lai tie saņemtu (starpfondu) finansējumu pašreizējai darbībai, kā arī valstij piederošām raktuvēm, kuras sociālu un citu nekomerciālu iemeslu dēļ tiem nodrošināja akmeņogles ([61]).

(143) Tomēr apsvērumus, kas var sniegt ticamus pierādījumus (vai kas ļauj neizslēgt iespēju), ka Rumānijas valsts bija saistīta ar vairākiem *Hidroelectrica* līgumiem, kuri noslēgti ar lieliem rūpnieciskajiem pircējiem, kam ir valstiska nozīme Rumānijas ekonomikā, un ar citiem valstij piederošiem pārdevējiem, nevar ekstrapolēt tā, ka visi *Hidroelectrica* komerclīgumi, un jo īpaši līgumi ar *Elsid*, *Electrocarbon* un elektroenerģijas tirgotājiem, uzskatāmi par attiecināmiem uz Rumānijas valsti. *Elsid*, *Electrocarbon* un elektroenerģijas tirgotāji atšķirībā no *Electrocentrale Deva* un *Termoelectrica* bija privāti uzņēmumi, un neviens no tiem nav uzskatāms par lielu rūpniecisko pircēju, kam ir valstiska nozīme Rumānijas ekonomikā. Jo īpaši izmeklēšanas pierādījumi nepierāda, ka Rumānijas valstij būtu konkrētas intereses vai ka tā būtu sekmējusi to, lai *Hidroelectrica* noslēdz vai, pēc Rumānijas pievienošanās ES, patur spēkā līgumus ar *Elsid*, *Electrocarbon* un elektroenerģijas tirgotājiem.

([61]) Komisijas 2015. gada 20. aprīļa Lēmums (ES) 2015/1877 par tarifiem, kurus Rumānijas uzņēmums *S.C. Hidroelectrica S.A.* piemēroja *S.C. Termoelectrica S.A.* un *S.C. Electrocentrale Deva S.A.* – SA.33475 (12/C) (OV L 275, 20.10.2015., 46. lpp.), 96.–100. apsvērums.

(144) Turklāt attiecībā uz *Elsid*, *Electrocarbon* un *Luxten-Lighting*, kas bija īpaši izcelti 7.1. iedaļā iepriekš tekstā, dažādi fakti pierāda, ka, visticamāk, Rumānijas iestādes nav saistītas ar lēmumu paturēt spēkā līgumus un mainīt cenas, kuras noteiktas līgumos ar *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un ar *Electrocarbon* un *Elsid* – laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam.

(145) Jāuzsver, ka faktiskās cenas, kas bija noteiktas trīs līgumos, katru gadu paaugstināja. Laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam uzņēmumiem *Elsid*, *Electrocarbon* un *Luxten-Lighting* noteiktās cenas paaugstināja attiecīgi par 44,5 %, 44,5 % un 41,4 %. Līdz ar cenu paaugstinājumu samazinās piešķirtā atbalsta absolūtā vērtība. Šīs līgumu izmaiņas, kuras samazināja iespējamā valsts atbalsta summu, vienmēr savās interesēs ierosināja *Hidroelectrica*. Stratēģija, kuras mērķis ir samazināt piešķirtā atbalsta summu atbalsta saņēmējiem, ir pretrunā nolūkam piešķirt atbalstu vai vismaz ir pārāk sarežģīta, lai būtu ticama. *Elsid*, *Electrocarbon* un *Luxten-Lighting* atšķirībā no *Alro* un *ArcelorMittal* nav valsts nozīmes rūpnieciskie patērētāji. Piemēram, šo uzņēmumu gada patēriņa apjoms, ko pērk no *Hidroelectrica*, ir mazāks par vienu desmito daļu apjoma, ko iegādājās *Alro* (I pielikums). Tāpēc diez vai var uzskatīt, ka lēmums samazināt atbalsta apmēru, ievērojami paaugstinot līgumcenas, bija nevis *Hidroelectrica* komerciāls lēmums, bet Rumānijas valsts lēmums, ņemot vērā, ka tās mērķis ir piešķirt atbalstu iespējamajiem atbalsta saņēmējiem.

(146) To, ka valsts diez vai iesaistītos, lai viltīgi samazinātu atbalsta apmēru, pierāda arī ar *Electrocarbon* un *Elsid* noslēgtie līgumi. Jo īpaši diez vai *Hidroelectrica* pildīja valsts iestāžu norādījumus, kad 2010. gadā lūdza paaugstināt cenas, lai tās būtu augstākas par līgumcenām, un kad draudēja pārtraukt elektroenerģijas piegādi un apstrīdēja šo lietu tiesā (22. apsvērums), jo pieprasītā cenas paaugstinājuma rezultātā samazinājās plānotā atbalsta summa un piegāžu pārtraukšana varētu apdraudēt pircēju ražošanas procesu. Šāda rīcība, kad uzņēmums, kam jāpiešķir atbalsts, neievēro līgumcenu, draud pārtraukt piegādi un aizstāv cenas paaugstinājumu tiesā, nav raksturīga atbalsta piešķīrējam, bet tā ir raksturīga uzņēmumam, kurš vēlas palielināt ieņēmumus un aizsargāt savas komerciālās intereses un kuram nerūp nekomerciāli mērķi, un tas, iespējams, darbojas atbilstoši valsts norādījumiem.

(147) Attiecībā uz *Luxten-Lighting* nav acīmredzama publiskās politikas iemesla, piemēram, zemas cenas galalietotājiem, attiecībā uz pārdošanu tirgotājiem, kas var pārdot elektroenerģiju tikai mazumtirdzniecībā un par augstāku cenu nekā tā, par kādu *Hidroelectrica* varētu pārdot elektroenerģiju mazumtirdzniecībā. Piemēram, pirms *Alro* saņēma mazumtirdzniecībai paredzēto elektroenerģiju, ko kopš 2005. gada piegādāja *Hidroelectrica*, tas elektroenerģiju pirka no tirgotāja *Energy Holding*, kurš no *Hidroelectrica* pirka elektroenerģiju vairumtirdzniecībai. Būtu pareizi, ja *Hidroelectrica* piegādātu elektroenerģiju tieši *Alro*, jo tad nerastos tirdzniecības cenas starpība, ja piegādātājs nepaaugstina *Hidroelectrica* vairumtirdzniecības cenu. Tāpat diez vai Rumānijas valsts būtu mudinājusi *Hidroelectrica* paturēt spēkā 2008. un 2009. gadā noslēgto līgumu ar *Luxten-Lighting*, jo, gadījumā, ja *Luxten-Lighting* nepalielina savas mazumtirdzniecības vērtību rūpnieciskajiem lietotājiem vai citiem pircējiem, tie varētu pirkt elektroenerģiju par zemāku cenu, slēdzot līgumu tieši ar *Hidroelectrica*. *Luxten-Lighting* vienpusēji izbeidza līgumu ar *Hidroelectrica* 2011. gada novembrī, pirms Komisija sāka izskatīt šo lietu; šāda valsts atbalsta saņēmēja rīcība nav pieļaujama.

(148) Pamatojoties uz visiem minētajiem apsvērumiem, nav konstatēts, ka līgumi ar *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un ar *Electrocarbon* un *Elsid* laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam būtu attiecināmi uz Rumāniju.

(149) Tā kā minētajos trijos līgumos ar *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un ar *Electrocarbon* un *Elsid* laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam nav konstatēti galvenie elementi par valsts atbalsta attiecināmību uz Rumāniju, nav nepieciešams analizēt, vai ir ievēroti citi kumulatīvie nosacījumi saistībā ar šā noteikuma piemērošanu, piemēram, iespējamā ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.

(150) Ņemot vērā iepriekš minēto, trīs pārbaudāmie līgumi ar *Luxten-Lighting* 2008. un 2009. gadā un ar *Electrocarbon* un *Elsid* laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam neietver valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.

8. **SECINĀJUMS**

(151) Šajā lēmumā minētie līgumi neietver valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Līgumi, kas noslēgti starp *Hidroelectrica* un *ArcelorMittal*, *Alpiq RomEnergie*, *Alpiq RomIndustries*, *EFT*, *Electrica*, *Electromagnetica*, *Energy Holding*, *EURO-PEC*, *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*, kā arī līgums ar *Alro* neietver valsts atbalstu Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punkta izpratnē.

2. pants

Šis lēmums ir adresēts Rumānijai.

Briselē, 2015. gada 12. jūnijā

Komisijas vārdā –
Komisijas locekle
Margrethe VESTAGER

I PIELIKUMS

LĪGUMU PĀRSKATS

SA.33451 ELEKTROENERĢIJAS TIRGOTĀJI	Parakstīšanas diena un līguma termiņš (sākotnējais termiņš/pēc termiņa pagarināšanas)	Līguma izbeigšanas diena	Apjoms	Cena (RON/MWh)
Alpiq RomEnergie	2008. gada 3. aprīlis Sākotnējais termiņš – 5 gadi Pagarināts (2009. gadā) par 5 gadiem (līdz 2018. gadam)	2012. gada 20. jūlijs	— 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
Alpiq RomIndustries	2004. gada 29. novembris Sākotnējais termiņš – 10 gadu Pagarināts (2009. gadā) par 5 gadiem (līdz 2019. gada beigām)	2012. gada 20. jūlijs	Sākotnējais apjoms – 1 GWh — 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
Energy Financing Team Romania (*EFT*)	2004. gada 25. marts Sākotnējais termiņš – 7 gadi Pagarināts (2010. gadā) par 5 gadiem (līdz 2015. gada beigām)	2012. gada 18. jūlijs	Sākotnējais apjoms (2006. gadā) – […] GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
Electrica	*Līgums Nr. 111* – 2010. gada 17. augusts *Līgums Nr. 112* – 2010. gada 14. septembris	Līgums Nr. 111 – 2011. gada 31. jūlijs Līgums Nr. 112 – 2010. gada 31. decembris	Līgums Nr. 111 – […] GWh no 2010. gada septembra līdz 2011. gada 31. jūlijam Līgums Nr. 112 – […] GWh no 2010. gada oktobra līdz decembrim	Līgums Nr. 111 — 2010. gadā – […] Līgums Nr. 112 — 2010. gadā – […]
Electromagnetica	2004. gada 21. aprīlis Sākotnējais termiņš – 10 gadu	2014. gada 30. aprīlis	Sākotnējais apjoms – […] GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
Energy Holding	2004. gada 14. janvāris Sākotnējais termiņš – 10 gadu	2012. gada 24. jūlijs	Sākotnējais apjoms – 3 692 GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gada 1. pusgadā – […] GWh — 2008. gada 2. pusgadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
EURO-PEC	2004. gada 3. marts Sākotnējais termiņš – 10 gadu	2012. gada 26. jūnijs	Sākotnējais apjoms – […] GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]

SA.33451 ELEKTROENERĢIJAS TIRGOTĀJI	Parakstīšanas diena un līguma termiņš (sākotnējais termiņš/pēc termiņa pagarināšanas)	Līguma izbeigšanas diena	Apjoms	Cena (RON/MWh)
Luxten-Lighting	2004. gada 2. marts Sākotnējais termiņš – 10 gadu	2011. gada decembris	Sākotnējais apjoms – […] GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
SA.33581 ELEKTRODU RAŽOTĀJI	Parakstīšanas diena un līguma termiņš (sākotnējais termiņš/pēc termiņa pagarināšanas)	Līguma izbeigšanas diena	Apjoms	Cena (RON/MWh)
Electrocarbon	2003. gada 28. marts Sākotnējais termiņš – 5 gadi Pagarināts (2004. gadā) par 5 gadiem (līdz 2013. gada 31. martam)	2013. gada 31. marts	Sākotnējais apjoms – 800 GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
ELSID	2002. gada 18. decembris Sākotnējais termiņš – 5 gadi Pagarināts (2004. gadā) par 5 gadiem (līdz 2013. gada 31. martam)	2013. gada 31. marts	Sākotnējais apjoms – 280 GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
SA.33624 Alro	Parakstīšanas diena un līguma termiņš (sākotnējais termiņš/pēc termiņa pagarināšanas (ja attiecināms))	Līguma izbeigšanas diena	Apjoms	Cena (RON/MWh)
Alro	2005. gada 8. septembris Sākotnējais termiņš – 7 gadi Pagarināts (2010. gadā) par 5 gadiem (līdz 2018. gada 31. janvārim)	Spēkā līdz 2018. gada beigām	Sākotnējais apjoms – […] GWh — 2007. gadā – […] GWh — 2008. gadā – […] GWh — 2009. gadā – […] GWh — 2010. gadā – […] GWh	— 2007. gadā – […] — 2008. gadā – […] — 2009. gadā – […] — 2010. gadā – […]
SA.33623 ARCELORMITTAL GALAȚI	Parakstīšanas diena un līguma termiņš (sākotnējais termiņš/pēc termiņa pagarināšanas (ja attiecināms))	Līguma izbeigšanas diena	Apjoms	Cena (RON/MWh)
ArcelorMittal	2009. gada 23. decembris Termiņš – 1 gads 2010. gada 22. decembris Termiņš – 1 gads	2010. gada 31. decembris 2012. gada 6. janvāris	[…] GWh […] GWh	2010. gadā – […] 2011. gadā – […]

II PIELIKUMS

IESPĒJAMĀS EKONOMISKĀS PRIEKŠROCĪBAS NOVĒRTĒJUMS. EKONOMETRISKĀ ANALĪZE

Ekonometriskās analīzes pamatojums un apraksts

Komisijas veiktās ekonometriskās analīzes mērķis ir noteikt līgumu etaloncenas. Šīs cenas nosaka regresijas analīzē, ko veic, pamatojoties uz datu kopā iekļauto līgumu pazīmēm. Pirmajā posmā regresijas analīzē etaloncenu nosaka kā atvasinājumu no datu kopā iekļauto līgumu pazīmēm ("izlases iekšējās prognozes"). Otrajā posmā regresijas analīzes rezultātus izmanto pārbaudāmo līgumu etaloncenas prognozēšanai, ņemot vērā līgumu pazīmes ("ārpusizlases prognozes"). Datu kopā iekļauto līgumu cenu atšķirības regresijas analīzē nosaka pēc tādām pazīmēm kā iegādes apjoms, piegādātāja identitāte un gada maketi. Tādus mainīgos lielumus kā līguma ilgums un pircēja patēriņa profils neiekļauj, jo tie nav statistiski nozīmīgi.

Ekonometriskās analīzes pamatā ir princips, ka cenas ietekmē vairāki apstākļi, piemēram, apjomi. Neņemot vērā šos ietekmējošos apstākļus, līgumu cenu salīdzinājums būtu maldinošs. Jo īpaši, lai gan datu kopas līgumiem un pārbaudāmajiem līgumiem ir dažas kopīgas pazīmes (divpusējas sarunas, norādītie nosacījumi, apjomi, kas pārsniedz 150 GWh gadā, utt.), nevienam datu kopas līgumam nav noteikti tādi paši apjomi, līguma ilgums vai spēkā stāšanās diena kā pārbaudāmajiem līgumiem — faktors, kas var izskaidrot cenu atšķirības. Piemēram, divi pārbaudāmie līgumi ir noslēgti par […] GWh piegādi gadā (līgums ar *Alro*, kas noslēgts laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam) un […] GWh piegādi gadā (līgums ar *Energy Holding*, kas noslēgts 2007. un 2008. gadā). Datu kopas līgumā, kurā bija noteikts vislielākais piegādes apjoms no 114 novērotajām cenām/līgumiem, kas noslēgti laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam, piegādes apjoms nepārsniedza 1 400 GWh/gadā. Salīdzinot tikai līgumu cenas, visticamāk, nevarētu izdarīt pamatotus secinājumus par to, vai pārbaudāmie līgumi atbilda tirgus cenām. Tāpēc var secināt, ka šos abus līgumus nevar vienkārši salīdzināt ar citiem tirgus līgumiem. Šī kvantitatīvā pārbaude apliecināja, ka dažādu līgumu cenas var labāk salīdzināt, ņemot vērā vairākus ārējos apstākļus. Nepiemērojot normalizāciju, ir vērts salīdzināt tikai pilnīgi vienādus līgumus.

Jānorāda, ka šīs empīriskās pārbaudes mērķis nav noteikt cenu un konkrētu ārējo apstākļu cēlonisko saistību. Piemēram, nosakot dažu apstākļu un cenu cēlonisko saistību, būtu jāņem vērā endogenitātes risks, proti, risks, ka izlaistu mainīgo lielumu vai vienlaicīguma nobīdes dēļ izskaidrotais mainīgais lielums (piemēram, cena) ietekmē pašu cēlonisko mainīgo lielumu (piemēram, apjomus). Kvantitatīvās pārbaudes mērķis ir "normalizēt" dažādu līgumu cenas, lai līgumus būtu vieglāk savstarpēji salīdzināt. Šāda normalizācija ir nepieciešama, ja līgumi un piegāžu raksturlielumi nav pilnīgi vienādi.

Regresijas analīzē ņem vērā attiecīgo divpusējo līgumu galvenās pazīmes:

— regresijas analīzē izmantojot apjoma mainīgo lielumu, var secināt, ka, iegādājoties lielākus apjomus, parasti cenas ir zemākas ([1]),

— izmantojot piegādātāja identitāti, var secināt, ka dažu piegādātāju pazīmes dod tiem iespēju noteikt cenas atšķirīgi no citiem, ņemot vērā to, ka datu kopā ir iekļautas līgumu piegādes gandrīz no visiem elektroenerģijas piegādātājiem, kas darbojas Rumānijā,

— izmantojot gada maketus, var noteikt laikposmu un iespējamās tirgus apstākļu izmaiņas dažādos gados.

Attiecībā uz empīriskās analīzes pirmo posmu datu kopas līgumu regresijas analīzes rezultāti ir izklāstīti 1. tabulā turpmāk tekstā.

([1]) Provizoriskajā datu apstrādē tika atmesti četri līgumi (par kuriem nav aizdomu), kas atbilst *ALRO* grupas iekšējiem pārdošanas apjomiem laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam, jo tie, iespējams, attiecas uz citiem tirgus apstākļiem, nevis tiem, kuri pastāvēja laikā, kad starp piegādātāju un neatkarīgu pircēju notika sarunas par divpusējiem līgumiem, un tas ir šīs lietas būtisks faktors.

Attiecībā uz empīriskās analīzes otro posmu Komisija noteica katra gada etaloncenu un pēc tam pārbaudīja līgumus atbilstīgi šai etaloncenai, lai noskaidrotu, vai uzņēmuma *Hidroelectrica* noteiktās cenas bija zemākas vai augstākas par modelēto etaloncenu. Turpmāk ir detalizēti aprakstīta etalonlieluma noteikšanas metodika.

Vispirms, izmantojot regresijas metodi un līguma pazīmes, katram datu kopas līgumam aprēķināja faktiskās cenas un attiecīgās etaloncenas starpību.

Pēc tam noteica līgumu ar vislielāko novirzi uz leju ("*MDD*"), t. i., datu kopas līgumu, kura novērotā cena visvairāk atšķīrās no atbilstošās etaloncenas (pēc absolūtās vērtības). Vairāku – ļoti konservatīvu – iemeslu dēļ bija jāizvēlas *MDD* līgums, kura cenas starpības diapazons bija mazāks par aprēķināto vidējo etaloncenu. Pirmkārt, ekonometriskais modelis pilnīgi neizskaidro datu kopā novērotās cenas, un aprēķināto etaloncenu noteica ticamības intervālā ar kļūdas robežu, kas ir lielāka vai mazāka par aprēķināto cenu. Otrkārt, faktiski tirgū cena var atšķirties no vienotās iespējamās cenas; *MDD* līgums, kura pamatā ir līgums, kas sagatavots atbilstīgi tirgus apstākļiem (sk. 36.–38. apsvērumu), sniedz kvantitatīvu informāciju par šādu novirzi iespējamo mērogu, un tajā ir noteikts tirgus apstākļos pamatots aprēķinātās etaloncenas intervāls.

Treškārt, *MDD* līguma cenas starpību izmanto, lai nodalītu līgumus, kuru cena ir zemāka par etaloncenu, no līgumiem, kuru cena ir augstāka par etaloncenu:

— ja novērotā līgumcena ir zemāka par atbilstošo etaloncenu un ja līguma cenas starpība ir lielāka par *MDD* cenas starpību, tad attiecīgais līgums *prima facie* uzskatāms par tirgum neatbilstošu,

— citā gadījumā līgums uzskatāms par tirgum atbilstošu.

Turpmāk tabulā parādīti detalizēti rezultāti, kas iegūti datu kopas līgumu izlases regresijas analīzē. Regresija izskaidro 74 % datu nobīdi, un tas ir samērā labs rezultāts. Turpmāk redzamajā tabulā sniegtās koeficientu aplēses izmanto otrajā posmā, lai prognozētu pārbaudāmo līgumu izlases etaloncenu (ārpusizlases prognozes).

Ekonometriskās analīzes rezultāti

1. tabula

Regresijas analīze ([1])

Atkarīgs mainīgais: vidējā cena	Koeficients	Standarta kļūda
Apjoms gadā (GWh)	– 0,01951**	0,007878
2008. gadā	22,58369***	4,781887
2009. gadā	30,73545***	5,471158
2010. gadā	21,32171***	5,695673
ALPIQ ROMENERGIE	– 2,34966	9,310078
ALPIQ ROMINDUSTRIES	– 5,47044	9,975876
ARCELORMITTAL GALATI	– 1,78779	14,62595
AXPO ENERGY RO	0,896041	10,40766
CE HUNEDOARA	38,02612***	11,41575
CE OLTENIA	27,86802***	9,458818
CEZ VANZARE	9,515878	11,40325
EFT RO	2,966594	18,83573
ELECTRICA	9,787691	11,04511
ELECTROMAGNETICA	– 9,19285	9,553932

Atkarīgs mainīgais: vidējā cena	Koeficients	Standarta kļūda
ENEL ENERGIE MUNTENIA	16,97181	12,529
ENERGY HOLDING	– 34,5329***	9,620757
ENERGY NETWORK	36,58137***	12,47443
EON ENERGIE	3,589147	12,43953
EURO-PEC	0,511251	9,50637
HIDROELECTRICA	– 30,3327**	12,62379
NUCLEARELECTRICA	– 9,804	18,78678
OMV PETROM	6,482914	18,79837
RAAN	33,0402**	14,6577
RENOVATIO TRADING	29,5599	18,95553
TINMAR IND	0	(izlaists)
Konstante	160,5678***	8,50624
Apsvērumu skaits: 109 Determinācijas koeficients = 0,7426 Pielāgotais determinācijas koeficients = 0,6691		

Piezīme: cenas norādītas RON/MWh.
Avots: Komisijas regresijas analīze, balstoties uz Rumānijas iestāžu iesniegtajiem datiem.
([1]) Standarta kļūdas ir norādītas iekavās: *** nozīmē, ka koeficients ir statistiski nozīmīgs 1 % līmenī, ** nozīmē, ka tas ir statistiski nozīmīgs 5 % līmenī, un * nozīmē, ka tas ir statistiski nozīmīgs 10 % līmenī.

Turpmākajās tabulās parādīti tās empīriskās analīzes rezultāti, kuras pamatā ir 1. tabulā izklāstītā regresijas analīze, kurā katru gadu, pamatojoties uz katra līguma aprēķinātās cenas un tai atbilstīgās novērotās cenas starpību (izteikta RON/MWh), izvēlas līgumu ar vislielāko novirzi uz leju (*MDD*). Turpmāk no 2. līdz 4. tabulai redzama *Hidroelectrica* katra gada (t. i., laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam) līgumcenu un visu pārbaudāmo līgumu modelēto etaloncenu starpība.

2007. gadā *MDD* līguma – līguma, kas bija iekļauts datu kopā, par kuru nav aizdomu, un līguma ar lielāko novērotās cenas un tai atbilstīgās aprēķinātās cenas starpību – cenas starpība bija […] RON/MWh. Diviem *Hidroelectrica* līgumiem novērotā cena bija zemāka par aprēķināto cenu un cenas starpība bija lielāka par […] RON/MWh, proti, līgumiem ar *Electrocarbon* un *Elsid*, kuru novērotās cenas starpība bija aptuveni […] RON/MWh (sk. 2. tabulu).

2. tabula

2007. gadā noslēgto līgumu analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (pēc absolūtās vērtības)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
AZOMURES SA	HIDROELECTRICA	[…]	124	[…]	

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (pēc absolūtās vērtības)	Atbilst etalona rādītājiem
Pārbaudāmie līgumi					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	72	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	50	[…]	Jā
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	127	[…]	Jā
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Jā
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	125	[…]	Jā
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

2008. gadā *MDD* līguma cenas starpība bija […] RON/MWh, un trijos *Hidroelectrica* līgumos, proti, līgumos ar *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*, cenas starpība bija lielāka; *Luxten-Lighting* līguma novērotās cenas starpība bija aptuveni […] RON/MWh, bet *Electrobarbon* un *Elsid* – […] RON/MWh (sk. 3. tabulu).

3. tabula

2008. gadā noslēgto līgumu analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (pēc absolūtās vērtības)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
PETROM SA	Energy Holding	[…]	147	[…]	
Pārbaudāmie līgumi					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	94	[…]	Jā
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Jā
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	73	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Jā
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Nē
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

2009. gadā *MDD* līguma cenas starpība bija […] RON/MWh, un arī šajā gadā trijos *Hidroelectrica* līgumos, proti, līgumos ar *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*, cenas starpība bija lielāka; *Luxten-Lighting* līguma novērotās cenas starpība bija aptuveni […] RON/MWh, bet *Electrobarbon* un *Elsid* – […] RON/MWh (sk. 4. tabulu).

4. tabula

2009. gadā noslēgto līgumu analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (pēc absolūtās vērtības)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
Ductil Steel SA	Alpiq RomEnergie	[…]	187	[…]	
Pārbaudāmie līgumi					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	102	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Jā
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Jā
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Jā
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Jā
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	156	[…]	Nē
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

2010. gadā *MDD* līguma cenas starpība bija […] RON/MWh, un divos *Hidroelectrica* līgumos, proti, līgumos ar *Electrocarbon* un *Elsid*, cenas starpība bija lielāka; novērotās cenas starpība bija aptuveni […] RON/MWh (sk. 5. tabulu).

5. tabula

2010. gadā noslēgto līgumu analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (pēc absolūtās vērtības)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
SILCOTUB SA ZALAU	Energy Network	[…]	214	[…]	
Pārbaudāmie līgumi					
ArcelorMittal Galati	HIDROELECTRICA	[…]	118	[…]	Jā
Electrica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	107	[…]	Jā

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (pēc absolūtās vērtības)	Atbilst etalona rādītājiem
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Jā
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	144	[…]	Jā
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	93	[…]	Jā
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	146	[…]	Jā
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Jā
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

Jutīguma analīze

Iepriekš norādītajā empīriskajā analīzē *MDD* līgums bija definēts kā datu kopas attiecīgā gada līgums, kurā novērotā cena pēc absolūtās vērtības (RON/MWh) visvairāk atšķīrās no atbilstošās etaloncenas.

Lai pārbaudītu rezultātu stabilitāti, tika veikta jutīguma analīze. To pašu analīzi veica, definējot *MDD* līgumu kā līgumu ar lielāko aprēķinātās cenas un tai atbilstošās novērotās cenas starpību, ko izsaka kā aprēķinātās cenas procentuālo daļu. Jutīguma analīzē *MDD* līgums bija definēts kā līgums ar lielāko aprēķinātās cenas un tai atbilstošās novērotās cenas starpību, ko izsaka kā aprēķinātās cenas procentuālo daļu. Lai gan šai analīzei nevajadzētu būtiski ietekmēt *MDD* līgumu atlasi, tā var ietekmēt atlasītos līgumus. Rezultāti ir parādīti 6.–9. tabulā turpmāk tekstā. Tie apliecina galvenās analīzes rezultātu pareizību.

6. tabula

2007. gadā noslēgto līgumu jutīguma analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (procentuālā daļa)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
AZOMURES SA	HIDROELECTRICA	[…]	124	[…] %	
Pārbaudāmie līgumi					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	72	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	50	[…]	Jā
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	127	[…]	Jā
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	111	[…]	Jā

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (procentuālā daļa)	Atbilst etalona rādītājiem
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	125	[…]	Jā
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

7. tabula

2008. gadā noslēgto līgumu jutīguma analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (procentuālā daļa)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
PETROM SA	Energy Holding	[…]	147	[…] %	
Pārbaudāmie līgumi					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	94	[…]	Nē
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Jā
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	73	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	133	[…]	Jā
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Nē
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	149	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

8. tabula

2009. gadā noslēgto līgumu jutīguma analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (procentuālā daļa)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
Ductil Steel SA	Alpiq RomEnergie	[…]	187	[…] %	
Pārbaudāmie līgumi					
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	102	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Jā

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (procentuālā daļa)	Atbilst etalona rādītājiem
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	126	[…]	Jā
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	142	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Nē
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Jā
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	156	[…]	Nē
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	157	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

9. tabula

2010. gadā noslēgto līgumu jutīguma analīze

Klienta nosaukums	Piegādātāja nosaukums	Novērotā cena	Etaloncena	Cenas starpība (procentuālā daļa)	Atbilst etalona rādītājiem
Datu kopas *MDD* līgums					
ARCELORMITTAL GALAȚI	Electrica	[…]	182	[…] %	
Pārbaudāmie līgumi					
ArcelorMittal Galați	HIDROELECTRICA	[…]	118	[…]	Jā
Electrica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Jā
Energy Holding	HIDROELECTRICA	[…]	107	[…]	Jā
Alpiq RomEnergie	HIDROELECTRICA	[…]	116	[…]	Jā
Electromagnetica	HIDROELECTRICA	[…]	132	[…]	Jā
EURO-PEC	HIDROELECTRICA	[…]	144	[…]	Jā
Alro	HIDROELECTRICA	[…]	93	[…]	Jā
Luxten-Lighting	HIDROELECTRICA	[…]	146	[…]	Jā
EFT	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Jā
ELSID	HIDROELECTRICA	[…]	147	[…]	Nē
Electrocarbon	HIDROELECTRICA	[…]	148	[…]	Nē

Piezīme: cenas ir noapaļotas līdz tuvākajai RON/MWh vērtībai.
Avots: aprēķinos izmantoti regresijas analīzes rezultāti un Rumānijas iestāžu iesniegtie dati.

Joprojām uzskatāms, ka elektroenerģijas cenas, kas noteiktas līgumos, kuri noslēgti starp *Hidroelectrica* un *Luxten-Lighting*, *Electrocarbon* un *Elsid*, neatbilst etaloncenai. Cenas starpības procentuālā daļa ir ievērojami augstāka līgumiem, kas 2008. un 2009. gadā noslēgti ar *Luxten-Lighting* un laikposmā no 2007. līdz 2010. gadam – ar *Electrocarbon* un *Elsid*. Turklāt konstatēti vēl divi līgumi, proti, 2008. gadā noslēgtais līgums ar *Alro* un 2009. gadā noslēgtais līgums ar *Energy Holding*. Abos gadījumos cenas starpības procentuālā daļa ir ļoti līdzīga *MDD* līguma cenas starpības procentuālajai daļai. Novērotā cena 2008. gadā noslēgtajā līgumā ar *Alro* ir par […] % zemāka par aprēķināto cenu, bet *MDD* līguma cenas starpības procentuālā daļa 2008. gadā bija […] %. Novērotā cena 2009. gadā noslēgtajā līgumā ar *Energy Holding* ir par […] % zemāka par aprēķināto cenu, bet *MDD* līguma cenas starpības procentuālā daļa 2009. gadā bija […] %. Kopumā uzskatāms, ka šie abi līgumi atbilst etaloncenai.

Papildus galvenajai jutīguma analīzei, ko veica, definējot *MDD* kā cenas starpības procentuālo daļu salīdzinājumā ar etaloncenu, un kas apliecina rezultātu pareizību, tika veiktas citas to rezultātu jutīguma pārbaudes, kuri iegūti, izmantojot vēlamo *MDD* definīciju, izsakot to absolūtās vērtībās:

— patvaļīgi noteikts 10 % palielinājums tika atņemts no *MDD* absolūtās vērtības – labots *MDD* neietekmē 2008., 2009. un 2010. gadā noslēgto pārbaudāmo līgumu noslēgšanu. 2007. gadā cenas starpība, kas bija par 2,5 RON/MWh zemāka par aprēķināto cenu […] RON/MWh, tika konstatēta līgumā ar *EFT* (t. i., etaloncenai atbilstīga cena būtu […] RON/MWh). Šī starpība, kas nav konstatēta 2008., 2009. un 2010. gadā noslēgtajos *EFT* līgumos, ir niecīga,

— līdzīgi, atsaucei izmantojot otro novirzi uz leju, tā attiektos tikai uz vēl diviem 2007. gadā noslēgtiem līgumiem (līgums ar *Luxten-Lighting* un *EFT*), tomēr tas nenozīmē, ka citi pārbaudes periodā noslēgtie pārbaudāmie līgumi būtu noslēgti par cenu, kas ir zemāka par etaloncenu, vai ka līgums ar *EFT* būtu noslēgts par cenu, kas ir zemāka par 2008., 2009. un 2010. gadā noteikto etaloncenu,

— tika iesniegti 2011. gada regresijas dati, kas sākumā netika pārbaudīti. Pat tad, ja 2.–5. tabulā norādītās vērtības mazliet mainītos, kvalitatīvie rezultāti nemainītos,

— pārbaudāmo līgumu cenas, kuras uzskatāmas par atbilstošām etaloncenai, regresijā tika iekļautas kā datu kopa (izlase). Arī šajā gadījumā pārbaudāmo līgumu noslēgšana nemainās.

No iepriekš minētā var secināt, ka galvenās pieejas jutīguma papildu pārbaudes apliecina ekonometriskās analīzes rezultātu stabilitāti.